

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Våld i samkönade relationer

- En litteraturstudie

Datum: 2016-06-08

Författare: Amanda Borgenhede & Ida Larsson

Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi, 180 hp

Examensarbete i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi I, 15 hp

Handledare: Annika Jakobsson

Examinator: Gunilla Krantz

Svensk titel: Våld i samkönade relationer – En litteraturstudie

Engelsk titel: Violence in same-sex relationships – A literature study

Författare: Amanda Borgenhede & Ida Larsson

Program: Folkhälsovetenskapligt program med hälsoekonomi 180 hp
Examensarbete i folkhälsovetenskap med hälsoekonomi I

Omfattning: 15 hp

Handledare: Annika Jakobsson

Examinator: Gunilla Krantz

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Våld är idag ett erkänt folkhälsoproblem i hela världen. Samhället har inte inkluderat homosexuella kvinnor eller män i sitt arbete med våld i nära relationer trots att forskning tyder på att det är lika vanligt förekommande som i heterosexuella relationer.

Syfte: Syftet med den här litteraturstudien var att kartlägga potentiella riskfaktorer på struktur, samhälls-, relations-, och individnivå som är associerade till våld i samkönade relationer.

Metod: En litteraturstudie genomfördes utifrån riktlinjerna för en systematisk litteraturstudie. Artiklar i ämnet togs fram genom en systematisk sökning, varpå de genomgick kvalitetsgranskning och etikgranskning. En kvalitativ innehållsanalys med en deduktiv ansats genomfördes som utgick ifrån en ekologisk teoretisk modell.

Resultat: Den systematiska artikelsökningen resulterade i 15 artiklar. I analysen delades resultatet in i tre huvudkategorier: struktur/samhällsnivå, relationsnivå och individnivå. Varje huvudkategori delades sedan in i subkategorier utifrån identifierade faktorer. Fördelningen under respektive kategori visar att majoriteten av studierna gjorts på individnivå följt av relationsnivå och endast ett fåtal på struktur/samhällsnivå.

Diskussion: Till följd av metodologiska svårigheter i de ingående studierna blev resultatet i denna litteraturstudie splittrat med olika typer av samband som inte gick att jämföra. Det krävs mer forskning om hur faktorer på struktur/samhällsnivå kan ha betydelse för samkönat partnervåld. Sådan forskning skulle kunna bidra till verkningsfullt evidensbaserat förebyggande folkhälsoarbete. En mängd faktorer måste beaktas för att förebygga våld i samkönade relationer då flera faktorer hänger ihop och skapar komplexa orsaksmönster.

ABSTRACT

Background: Violence is today recognized as a major public health problem worldwide. However, homosexual women or men have rarely been included in studies of domestic violence, although research suggests that it is as common as in heterosexual relationships.

Aim: The purpose of this study was to identify potential risk factors for domestic violence on structural, social, relational, and individual levels in same-sex relationships.

Method: A literature review on violence in same-sex relationships was carried out based on the guidelines for a systematic literature review. Articles were selected through a systematic search, and the results were elaborated. The selected studies underwent quality control and ethics examination. A qualitative content analysis method with a deductive approach was then applied, based on an ecological theoretical framework.

Results: The systematic article search resulted in 15 articles. These were divided into three main categories: structural/societal level, relational level and individual level. Each main category was then divided into subcategories based on findings.

Discussion: As a result of methodological factors in the included studies, the results of the present study are not conclusive, as the data could not be compared between studies. More research is required on how factors of structural/societal level may impact same-sex partner violence. Such research could contribute to effective evidence-based preventive public health work. A variety of factors must be considered in order to prevent violence in same-sex relationships since multiple factors work together to create complex causal patterns.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	1
BAKGRUND.....	1
VÅLD RIKTAT MOT ANDRA PERSONER OCH EFFEKTER PÅ HÄLSAN	2
VÅLD RIKTAT MOT EN PARTNER I EN NÄRA RELATION	3
VÅLD I SAMKÖNADE RELATIONER.....	3
METODOLOGISKA SVÅRIGHETER.....	4
PREVALENS.....	4
RISKFAKTORER FÖR VÅLD I SAMKÖNADE RELATIONER.....	4
PROBLEMFÖRMULERING	6
SYFTE	7
METOD	7
STUDIEDESIGN	7
DATAINSAMLINGSMETOD	7
URVALSKRITERIER.....	8
KVALITETSGRANSKNING.....	10
ETIK.....	10
TEORETISKT RAMVERK	10
ANALYSMETOD.....	11
RESULTAT	12
STRUKTUR/SAMHÄLLSNIVÅ	12
BETYDELSEN AV “GARDEROBEN” OCH DET SOCIALA NÄTVERKET	12
DET HETERONORMATIVA SAMHÄLLET	13
NORMER OM MASKULINITET	14
RELATIONSNIVÅ	14
KONFLIKTER I RELATIONEN	14
SKILLNADER MELLAN PARTNERS	15
BRISTER OCH AVVIKELSER I RELATIONEN	16
INDIVIDNIVÅ	17
DEMOGRAFISKA FAKTORER	17
PERSONLIGA KARAKTÄRSDRAG	19
FAMILJ OCH RELATIONER- TIDIGARE INDIVIDUELLA ERFARENHETER.....	20
ALKOHOL OCH ANDRA DROGER	21

HIV	23
DISKUSSION.....	24
STRUKTUR/SAMHÄLLSNIVÅ	24
RELATIONSNIVÅ	25
INDIVIDNIVÅ	26
NIVÅERNA SAMVERKAR.....	28
METODDISKUSSION.....	29
KONKLUSION.....	31
REFERENSLISTA	32
BILAGA 1.....	
SAMMANFATTNING AV ARTIKLAR.....	
BILAGA 2.....	
KVALITETSGRANSKNINGSMALLAR FÖR KVANTITATIVA STUDIER.....	
KVALITETSGRANSKNINGSMALL FÖR KVALITATIVA STUDIER	

INLEDNING

Våld mellan människor är något som förekommer dagligen i olika former, omfattning och situationer. Från år 2000 till 2014 har sex miljoner människor från hela världen avlidit på grund av interpersonellt våld, vilket är fler än de som dödats i krig under samma tid (1).

Våld är ett folkhälsoproblem, både på samhällsnivå och på individnivå (2). Det är en fråga om medborgerlig demokrati där alla har rätt att känna tillit, trygghet, deltagande och inflytande i samhället och i hemmet. Våld förekommer mellan främlingar, bekanta, vänner, inom familjer och parrelationer. Varje dag utsätts personer för våld av någon de håller av och har en nära relation till. Varje dag kränks människors mänskliga rättigheter av en partner och varje år dör personer till följd av våld i sitt eget hem. Varje dag får våld i en nära relation fysiska, psykiska och sociala konsekvenser som kan finnas med hela livet. Våld förekommer i både homosexuella och heterosexuella relationer där förövare och offer kan vara en man eller kvinna, ung eller gammal, fattig eller rik (2-4).

Homo- och bisexuella personer är en stigmatiserad grupp som dagligen utsätts för diskriminering, heterosexism och homofobi (5, 6). Även om inte alla direkt upplever det, lever många till följd av heteronormativiteten med känslan av att vara onormal. En redan utsatt grupp som faller offer för våld i hemmet blir således ännu mer utsatta då heteronormer även präglar synen på våld i nära relationer. Brist på kunskap kan leda till stigmatisering och fördomar kring stereotypa förövare och offer samt att våldet inte tas på allvar då två personer av samma kön anses vara jämlika och förmögna att slå tillbaka. Det i sin tur kan leda till sämre stöd och ökad ohälsa hos våldsutsatta homo- eller bisexuella. Forskningen om våld i samkönade relationer behöver ta ett kliv framåt för att öka kunskapen, synliggöra problemet och i slutändan ge bättre förutsättningar för preventivt folkhälsoarbete.

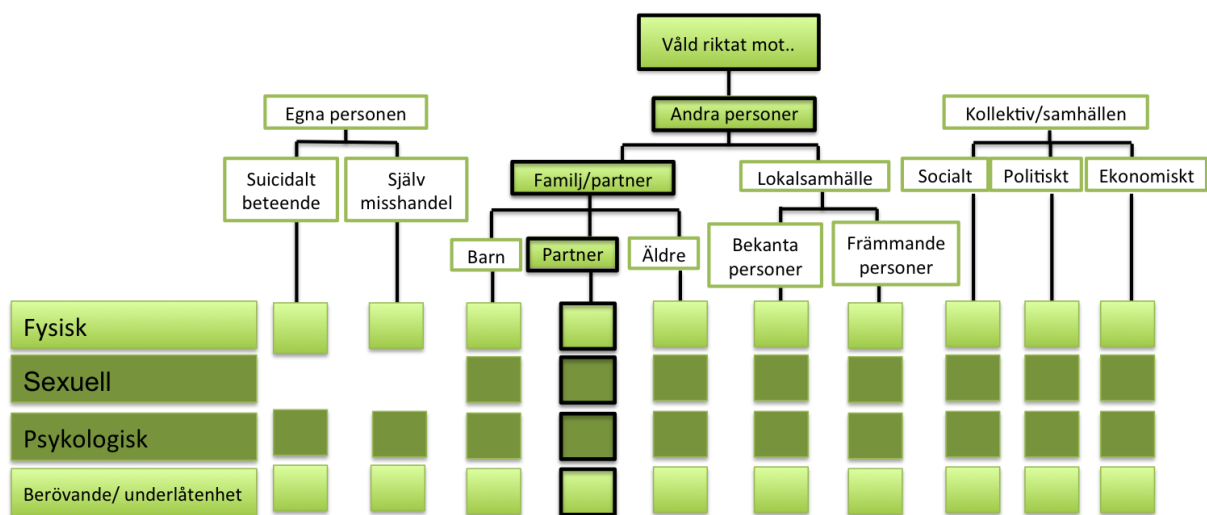
BAKGRUND

Till följd av ett starkt vetenskapligt stöd är våld idag erkänt att vara ett stort folkhälsoproblem i hela världen (2, 7). Våld kan definieras på olika sätt och inbegripa olika typer av våld. En av de mest använda definitionerna är skriven av World Health Organisation (WHO) som har publicerat en rad rapporter om våld och vikten av att förstå omfattningen, kostnaderna och den ohälsa det leder till. WHO definierar våld enligt följande:

“Violence is the intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, which either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation.”
WHO Krug (3 s. 5).

Den breda definitionen avlägsnar fokus från fysisk skada och död för att även uppmärksamma osynliga effekter av våld som påverkar människor psykiskt och emotionellt (3). WHO har utvecklat en typologi för våld, som delar in våldet i kategorier utifrån mot vem, vilka eller vad våldet riktas mot; den egna personen, andra personer (interpersonellt våld) och kollektivt. WHO definierar också olika typer av våld; fysiskt, psykologiskt, sexuellt och berövande/underlåtenhet, se figur 1 (3). Fysiskt våld kan handla om att slå, sparka, knuffa, strypa och bitas. Det kan också innebära användning av föremål som vapen eller förstörelse av

egendom. Psykiskt våld handlar om att förövaren tar eller bevarar makt över sitt offer i form av manipulation, genom att kalla offret för nedvärderande namn, förolämpa, göra offret skamsen eller känna skuld och klandra sig själv. Sexuellt våld kan innebära sexuell förnedring, ofrivilliga kyssar, smekningar, penetration och våldtäkt. Det kan också innebära "sex på beställning" och exploatering av offret (8). Berövande/underlåtenhet innebär social isolering och frihetsberövning, offret kan till exempel hindras från att träffa släkt och vänner och delta i sociala aktiviteter (8, 9). Även Socialstyrelsen definierar våld i nära relationer uppdelat i typerna fysiskt, sexuellt och psykiskt våld men väljer att dela in våldstyperna ytterligare i social utsatthet och materiell/ekonomisk utsatthet. Social utsatthet innebär frihetsberövande och isolering medan materiell/ekonomisk utsatthet handlar om förstörelse av personliga tillhörigheter, undanhållande av viktiga papper, medicin, näring eller andra former av vanvård (9).

Figur 1. Våldets typologi och den valda vägen. Källa: Reproducerad från WHO Krug (3 s. 7)

VÅLD RIKTAT MOT ANDRA PERSONER OCH EFFEKTER PÅ HÄLSAN

Enligt en befolkningsundersökning av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) som publicerades 2014 har 46 procent av kvinnorna i Sverige och 38 procent av männen någon gång varit utsatta för allvarligt sexuellt, fysiskt eller psykiskt våld. Våld påverkar hälsan både fysiskt och psykiskt, kortsiktigt och långsiktigt (2, 10). Exempelvis är PTSD tre till fem gånger vanligare bland de som utsatts för allvarliga sexuella övergrepp. Självskadebeteende är tre gånger så vanligt bland kvinnor och fem gånger så vanligt bland män som utsatts för sexuellt våld i vuxen ålder. Depression är vanligare bland de som varit utsatta för allvarligt psykiskt våld (2, 10). Även riskbruk av alkohol, psykosomatiska symtom och hjärtinfarkt är vanligare bland de som varit utsatta för sexuellt och fysiskt våld i barndom och/eller vuxen ålder. Enligt befolkningsundersökningen var det vanligare bland kvinnor att ha drabbats av allvarligt sexuellt våld i barndom och vuxenliv och allvarligt psykiskt våld i vuxenlivet. Det var dock något vanligare bland män att ha drabbats av allvarligt fysiskt våld i vuxenlivet (2).

VÅLD RIKTAT MOT EN PARTNER I EN NÄRA RELATION

Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet utsätts kvinnor i högre grad än män för fysiskt våld i hemmet medan män är mer drabbade på allmän plats (11). Antal misshandelsbrott mot kvinnor som skett inomhus av bekant uppgick 2014 till 18 000 anmälda fall i Sverige (12). Utifrån figur 1 kan våld som riktas mot en partner bestå av fysiskt, sexuellt och psykologiskt våld samt berövande/underlåtenhet. Vi ämnar i den här litteraturstudien undersöka våld riktat mot en partner i en nära relation. Ordet relation kan definieras på olika sätt och i många studier är det respondenterna själva som definierar om de är "i en relation" och begreppet ges därför inte alltid en precis definition (5). En *nära* relation kan definieras som en relation med starka emotionella band mellan två personer, som i en kärleksrelation mellan två partners eller inom syskon- eller andra familjerelationer. Här definieras nära relation som den som finns mellan två partners i en kärleksrelation och/eller sexuell relation och inte syskon- eller andra familjerelationer (4, 13).

Våld i nära relationer underrapporteras sannolikt i stor utsträckning och därmed finns ett stort mörkertal angående hur många som är utsatta. Mörkertalet tros vara som högst bland män (14). Siffror från Socialstyrelsen visar att våld riktat mot en partner bidrar till höga ohälsotal och kostnader för samhället, ändå saknar Sverige "frihet från våld" som ett nationellt folkhälsomål (15, 16). Våld i nära relationer har trots det blivit accepterat som ett samhälleligt folkhälsoproblem med en ökad förståelse för riskfaktorer och konsekvenser. Forskningen riktas dock i synnerhet mot våld i heterosexuella relationer och näst intill uteslutande mot mäns våld mot kvinnor. Våld i samkönade relationer har inte fått någon plats att tala om i forskningen trots att det uppskattas förekomma i lika hög utsträckning som i heterosexuella relationer (8).

VÅLD I SAMKÖNADE RELATIONER

Med samkönade relationer menas en kärleksrelation, sexuell relation eller partnerrelation mellan två män eller mellan två kvinnor, vilket inte innefattar vänskapsrelationer, syskon- eller andra familjerelationer mellan två samkönade. I Sverige används begreppet HBT (eller HBTQ) för att samla personer som identifierar sig som homo- och bisexuella, transpersoner eller queer. Ett amerikanskt samlingsnamn är LGBT som står för lesbian-, gay-, bisexual- and transgender eller lesbian-, gay- and bisexual (LGB) (5). Ytterligare ett begrepp som används i litteraturen är män som har sex med män (MSM). Ovan nämnda samlingsnamn kommer att användas i den här uppsatsen i den mån de används i litteraturen. Viktigt att poängtera är att alla som befinner sig i en samkönad relation identifierar sig inte alltid som HBT (17). Fokus kommer att riktas till homo- och bisexuella vilket beror på begränsad forskning kring våld i nära relationer bland transpersoner och på grund av att dessa relationer inte behöver vara samkönade.

Forskning kring våld i nära relationer började redan på 1960-talet i USA. Den handlade uteslutande om våld i heterosexuella relationer då relationer mellan samkönade var kriminellt fram till slutet av 1970-talet. Vid denna tidpunkt ansågs våld i hemmet enligt rättssystemet som något privat där mannen, till följd av patriarkala normer, hade auktoritet och makt över kvinnan. När det kommer till våld i samkönade relationer skulle det dröja fram till 1990-talet innan forskningen tog fart. Merparten av forskningen kring våld i samkönade relationer kommer från USA då de flesta studier gjorts där. Därför bör lagar, normer och HBT-rörelsen presenteras i amerikansk kontext för att skapa en förståelse kring homosexuella och samkönade pars förutsättningar och varför det kan vara svårt att få en sann bild av prevalensen och omfattningen av samkönat partnervåld. Homosexuellas rättigheter har kränkts genom alla tider

och det förekommer fortfarande laglig diskriminering av HBT-personer vid anställning, på bostadsmarknaden och i andra sammanhang beträffande medborgerliga rättigheter i USA. Än idag saknas sexuell läggning som diskrimineringsgrund i amerikansk lag (17) och tills för bara ett år sedan var det inte lagligt för samkönade par att gifta sig i flera delstater i USA (18).

METODOLOGISKA SVÅRIGHETER

Flera litteraturöversikter uppmärksammar metodologiska svårigheter i de genomgångna studierna. Brist eller variationer på definitioner av till exempel typ av våld, vad våldstypen inbegriper och vad som menas med samkönade relationer begränsar eller omöjliggör somliga jämförelser och slutsatser. Den konsekventa underrapporteringen av våldet till följd av faktorer såsom homofobi, heteronormativitet och stigmatisering försvårar studier som undersöker prevalens (8, 10, 17, 19). Vidare poängteras problematik kring hur data har samlats in och mätproblem. Exempelvis finns risk att data har dubblats då båda parter i en relation kan ha räknats med i studien. Det har varit svårt att samla in ett randomiserat, tillräckligt stort och representativt urval. Det är vanligt att studier utgår från ett bekvämlighetsurval på grund av svårigheterna att rekrytera ett randomiserat urval från LGBT- populationen. Endast studier med ett urval från register av gifta samkönade par är randomiserade, men även här finns risk att det inte är representativt då alla par inte väljer att gifta sig (8, 17, 19). Murray et al konstaterar också, tillsammans med en parallell metodologisk översikt (20) att mer fokus legat på homosexuella kvinnors relationer och mindre kring homosexuella män och bisexuella män och kvinnor (8).

PREVALENS

Forskning tyder på att det är lika stor sannolikhet att våld förekommer i samkönade relationer som i heterosexuella (8, 19, 21, 22). Murray et al (8) och Alexander (21) har uppskattat prevalensen av våld i samkönade relationer från en fjärdedel upp till hälften av alla samkönade relationer i USA. I Murray et al (8) visar litteraturgenomgången att mellan 22 till 46 procent av personer som identifierar sig som lesbiska har varit utsatt för fysiskt partnervåld och en studie uppskattar att förekomsten hos homosexuella män till 22 procent. Även psykologiskt och emotionellt våld uppges vara relativt frekvent. För sexuellt våld varierar siffrorna från olika studier och olika typer av sexuellt våld har undersökts, alltifrån 25 till 58 procent uppges ha varit utsatta. I en studie, inkluderad i Murray et al (8), som granskat sexuellt våld i tidigare samkönade relationer föreslås variationen ligga mellan 7 och 55 procent.

RISKFAKTORER FÖR VÅLD I SAMKÖNADE RELATIONER

Större sociala kontexter som omger våldsamma samkönade relationer har betydelse för både offer och förövare. Institutionell homonegativitet eller homofobi innebär en strukturell diskriminering av LGBT- gruppen. Diskrimineringen kan finnas i myndigheter, företag, religiösa organisationer etcetera. Heterosexism, eller heteronormativitet innebär att heterosexualitet är norm, moraliskt överlägsen och bättre än andra sexuella läggningar, därav finns en osynlig form av homonegativitet som förtrycker det som skiljer sig från heteronormen (5, 8, 22). Institutionell homonegativitet och heteronormativitet kan hindra personer i samkönade relationer utsatta för våld från att få hjälp med exempelvis tillgängligt och effektivt skydd. Våld i samkönade relationer missförstås, förminskas eller förnekas ofta hos rättssystemet, framförallt av polis. Homo- eller bisexuella kan också ha en negativ inställning

till polisväsendet på grund av tidigare inskränkningar. Även inom institutioner som berör hälso- och sjukvård och social omsorg finns en risk för att våldet missförstås eller förminsas (5, 8, 23). Det kan också finnas ett visst motstånd i LGBT-rörelsen att synliggöra våld i samkönade relationer då man inte vill lägga till ytterligare stigma från den heterosexuella kulturen. LGBT-rörelsen har också varit upptagen med andra områden såsom homofobi och heterosexism i det politiska, legala och religiösa rummet (8, 23).

Samhället har inte inkluderat homosexuella kvinnor eller män i sin verksamhet för våld i nära relationer. Bilden med mannen som förövare och kvinna som offer skapar osäkerhet kring huruvida jourverksamheterna kommer ta situationen på allvar då personer av samma kön anses vara jämlika inför våld (19, 23). Det kan också finnas ett motstånd hos homosexuella kvinnor att uppsöka en kvinnojour då de är uppbyggda för heterosexuella kvinnor (8, 23). Motstånd kan även grunda sig i rädsla för att kvinnojouren inte ska kunna urskilja förövaren och därmed ta in även denne i det skyddade boendet. Oavsett var homofobin eller heterosexismen uttrycks någonstans bidrar den till att förstärka interpersonella mönster relaterade till våld i samkönade relationer (8). Internaliserad homofobi, eller homonegativitet, handlar om att individen internaliserar samhällets negativa syn på eller fobi för homosexualitet. Det kan leda till lågt självförtroende, självhat och isolering. Internaliserad homofobi korrelerar med våld i samkönade relationer och kan också vara ett hinder för att söka hjälp (5, 8, 17).

I Burke & Follingstads (19) översikt presenteras studier där forskare menar att det finns en korrelation mellan våld och kön då män har anlag för att vara mer aggressiva än kvinnor. Dock presenterar Burke & Follingstad också forskning som menar att teorier med biologiska faktorer som förklaring till människors aggression är primitiva och missledande då det enligt andra studier presenterade i översikten handlar om komplexa psykologiska faktorer och sociala interaktioner (19). Rörelsen kring våld i nära relationer har främst baserats på feministiska teorier vars grundsatser handlar om att våld i hemmet (mäns våld mot kvinnor) är resultatet av sexism, misogynitet och maktobalansen mellan män och kvinnor. Dessa grundsatser beskriver dock inte våld i samkönade relationer på ett adekvat sätt (5, 8, 17). När man applicerar våld i samkönade relationer i analysen av partnervåld framgår det tydligt att män kan vara offer och kvinnor förövare. Med det sagt innebär detta inte att våld i samkönade relationer är könsneutralt. Samkönade relationer påverkas också av patriarkala samhällsstrukturer. Studier har visat att högre poäng på en maskulinitetsskala korrelerar med högre nivåer av våld hos både män och kvinnor, andra studier visar ingen korrelation (5, 17). Att våld i samkönade relationer existerar i samma utsträckning som i heterosexuella relationer ställer dock de feministiska teorierna om våld i nära relationer inför en utmaning (8, 17).

Faktorer som visat sig förknippas med dynamiken i våldsamma samkönade relationer har gemensamma nämnare med heterosexuella relationer men med vissa faktorer som är unika (8, 19). Bland annat har forskare sett att det finns liknande mönster för våldet och dess progression där våldets cykel beskrivs som likartat. Det är en fråga om makt och kontroll oavsett kön eller sexuell läggning. Skulden har också betydelse precis som i våldsamma heterosexuella relationer. Ett förhållande där parterna, framförallt förövaren, i högre grad är beroende av varandra ökar risken för våld. Även brist på socialt stöd, låg sammanhållning och låg tillfredsställelse är faktorer av betydelse för framtida våld (5, 8, 17, 19, 23).

Typer av våld som är specifika för samkönade relationer är till exempel hot om att avslöja parternas sexuella läggning mot parternas vilja eller att avsiktligt smitta partnern med HIV (8, 10, 23). En studie presenterad i Murrey et al (8) menar att "lesbian fusion" (eller bara fusion), ett fenomen som beskriver relationer mellan homosexuella och en tendens att socialt isolera

sig och "smälta samman" (fusionera) i relationsenheten, är en riskfaktor för fysisk aggression. Motsägelsefullt menar en annan studie att våldsamma homosexuella kvinnor som förövare visar svårigheter för närhet till en annan person och gärna distanserar sig. Det finns några tidiga studier som visat på mönster i homosexuella kvinnors relationer där en av parterna slår tillbaka med intentionen att skada sin partner. Senare studier visar dock att i de fall där offret slår tillbaka handlar det om självförsvar och att andra påståenden är en myt och illa tillämpade (5, 8, 23). Trots detta förekommer begreppet mutual partner violence (MPV) eller mutual battering som kan översättas med ömsesidigt partnervåld. I frågan huruvida detta begrepp handlar om att den ena parten i en våldsam relation försvarar sig eller om det handlar om mer "ömsesidigt" våld råder oenighet (5). Minoritetsstress och skam är två andra faktorer som är mer unika för våld i samkönade relationer (5, 8, 10, 17, 21). Forskning visar att personer som tillhör en minoritetsgrupp, i detta fall HBT- gruppen, kan associeras till stressproblematik på grund av stigmatisering (5, 10, 21). Det gäller framförallt de som inte har "kommit ut" som homo- eller bisexuella. I en samkönad relation blir det mer synligt att parterna tillhör en minoritet och om paret känner sig isolerade och saknar emotionellt stöd kan risken för att agera ut stressen på varandra öka (5, 21).

Det finns beteenden hos förövaren som är oberoende av sexuell läggning och kön såsom behov av kontroll över sin partner, aggressivitet, fientlighet, inkonsekvens och större missnöje i sin relation (19). Likaså har samband i Murray et al (8) och Baker et al (17) påvisats mellan låg socioekonomisk status i barndomen samt tidigare historia av våld inom familjen och risken att hamna i en våldsam relation. Ytterligare utomstående faktorer som korrelerar med våld är missbruk av alkohol och andra droger (8, 17, 19). Det finns även individuella drag som studerats i samband med våld i samkönade relationer, sådana drag är: självhat, depression, osäkerhet, lågt självförtroende, manipulativt beteende, låg självkontroll och dålig kommunikationsförmåga. Psykiatriska problem såsom vanföreställningar, borderline, antisociala och paranoida drag presenteras som vanligare bland homosexuella kvinnor som är förövare jämfört med homosexuella kvinnor som inte är våldsutövare (8). Det finns enligt Burke & Follingstad (19) ett samband mellan homosexuella kvinnor som använder våld och utsatthet för våld som vuxna i ett tidigare förhållande.

PROBLEMFÖRMULERING

Av befintlig forskning framgår att trots metodologiska utmaningar krävs mer studier beträffande våld i samkönade relationer då det råder brist på kunskapsunderlag och evidens inom det relativt unga forskningsområdet (5, 8, 19). Tystnad om våld i samkönade relationer bidrar till vidmakthållande av våldscykeln och skammen för de drabbade (8, 23). Prevalensen uppskattas vara likartad som för våld i heterosexuella relationer, det vill säga att våld i samkönade relationer förekommer i hög utsträckning (8, 19, 21, 22) och påverkar människors hälsa både fysiskt, psykiskt och socialt (2). Utifrån detta är det viktigt att uppmärksamma problemet, studera det och därmed ge bättre förutsättningar för det förebyggande folkhälsoarbetet.

Tidigare översikter (5, 8, 19) har undersökt våld i samkönade relationer med en bred ansats, där prevalensstudier och studier om riskfaktorer på olika nivåer inkluderats och översiktligt presenterats. Den här litteraturstudien ämnar analysera litteraturen utifrån faktorer som har betydelse för varför våld i samkönade relationer uppstår, då det är viktigt att förstå dessa faktorer för att kunna arbeta förebyggande.

SYFTE

Syftet med den här litteraturstudien är att kartlägga potentiella riskfaktorer på struktur-, samhälls-, relations-, och individnivå som är associerade till våld i samkönade relationer.

METOD

STUDIEDESIGN

En litteraturstudie har genomförts utifrån riktlinjerna för en systematisk litteraturstudie för att få en strukturerad kunskapsöversikt av den aktuella forskningen inom området; våld i samkönade relationer. Forsberg & Wengström (24) presenterar olika typer av kriterier för en systematisk litteraturstudie. Exempel på dessa är att studien ska ha en tydlig frågeställning och tydligt beskrivna inklusions- och exklusionskriterier samt sökmetoder. Alla relevanta artiklar ska inkluderas, kvalitetsbedömas och tydligt analyseras (inklusive metaanalys om det går). Resultatet i den här litteraturstudien har arbetats fram utifrån artiklar som valts ut från en systematisk sökning varpå de genomgått kvalitetsgranskning och etikgranskning. Slutligen har de analyseras utifrån metoden kvalitativ innehållsanalys med en deduktiv ansats. Artiklar av både kvalitativ och kvantitativ metod har inkluderats för att ge studien ett omfattande och mångsidigt kunskapsunderlag.

DATAINSAMLINGSMETOD

Efter en genomgång av bakgrundslitteratur och en granskning av referenslistor i tidigare litteraturöversikter valdes ett antal sökord ut från frekvent använda ord och termer. Dessa kategoriserades enligt PICO-metoden. Sökord med relevanta synonymer (se tabell 1) delades in i kategorierna population, problem och resultat/tema som sedan knöts samman med de booleska operatoreorna "OR" och "AND" (24, 25). För att inte begränsa sökningen i för stor utsträckning uteslöts sökord i kategorin resultat/tema. Systematiska sökningar gjordes i databaserna Scopus, Gender Studies Database och Sociological Abstracts. Avgränsningar i databaserna gjordes utifrån de inklusions- och exklusionskriterier som sammanstälts och utifrån dessa resulterade sökningarna i 14 artiklar, se tabell 1. Efter databassökningarna gjordes en manuell sökning där referenslistor i tidigare litteraturöversikter och valda artiklar granskades. Utifrån inklusions- och exklusionskriterier resulterade den manuella sökningen i en artikel, vilken påträffades i en referenslista i en redan utvald artikel. Slutligen inkluderades 15 artiklar i litteraturstudien (se bilaga 1).

Tabell 1. Sökningsprocess

Databas	Scopus	Gender Studies database	Sociological abstracts
Datum	16-04-13	16-04-14	16-04-19
Sökord	Same -sex OR homosexual OR lesbian OR gay OR bisexual OR lgbt AND "intimate partner violence" OR ipv OR "domestic violence" AND partnership OR relationship OR couple* OR "intimate partner"	Samma sökord	Samma sökord
Avgränsningar	- Engelska - Limit to article - Exclude reviews	- Engelska - Limit to article - Peer reviewed	- Engelska - Journal articles - Publicerade efter 1999 - Peer reviewed
Antal artiklar	192	190	77
Antal efter granskade titlar	80	93 (26*)	14 (40**)
Antal efter granskade abstracts	30	28	3
Antal efter ytterligare begränsning	Publicerade efter 1999: 27	Publicerade efter 1999: 14	
Granskade fulltexter	Ej tillgänglig, ej relevant, inget etiskt tillstånd eller reflektion: 16 exkluderade	Ej tillgänglig, ej relevant, inget etiskt tillstånd eller reflektion: 11 exkluderade	Ej relevant: 3 exkluderade
Valda artiklar	11	3	0

*Antal dubletter från sökningen i Scopus

**Antal dubletter från sökningen i Scopus och Gender Studies Database

URVALSKRITERIER

Sökningarna begränsades med ett antal inklusions- och exklusionskriterier för att hitta relevanta artiklar och uppnå syftet med studien. Ett första urval gjordes genom att granska artiklarnas titlar utifrån relevans för syftet. Därefter lästes artiklarnas abstract igenom varifrån ett urval gjordes som sedan granskades i fulltext. Artiklar som inte matchade alla inklusionskriterier exkluderades. De 14 artiklar som valdes ut i databassökningarna resulterade i sex artiklar som studerat mäns relationer och åtta artiklar som studerat både kvinnors och

mäns relationer. Endast en artikel fokuserade enbart på kvinnors relationer, därför prioriterades detta som ytterligare ett inklusionskriterie i den manuella sökningen för att få en större spridning i studiepopulationen.

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
<ul style="list-style-type: none"> • Artiklar publicerade i vetenskaplig tidsskrift. • Peer-reviewed. • Artiklar publicerade efter år 1999. • Tillgänglig kostnadsfri fulltext. • Artiklar publicerade på engelska. • Artiklar som främst fokuserar på vuxna personer över 18 år. • Artiklar vars studiepopulation inkluderar båda mäns och/eller kvinnors samkönade relationer samt även jämförelser med våld i heterosexuella relationer. • Empiriska studier, både kvantitativa, kvalitativa eller studier med mixad metod. • Artiklar vars studie är huvudsakligt gjord i ett eller flera OECD-länder eller där kontexten kring homo-och bisexuellas rättigheter är beskriven. • Artiklar som redovisat att de fått etiskt godkännande eller klargjort att de tagit hänsyn till etiska riktlinjer.	<ul style="list-style-type: none"> • Studier som endast undersökt "dating violence". • Studier med HIV som huvudfokus. • Studier med droger eller alkohol som huvudfokus. • Studier vars studiepopulation varit avgränsad till en specifik marginaliserad grupp i ett visst geografiskt område.

Artiklar där hela studiepopulationen var under 18 år har exkluderades för att forskningen kring våld i samkönade relationer hos ungdomar är mer begränsad samt svår att jämföra med en vuxen befolkning då studier på unga i stor utsträckning undersökt "dating violence". "Dating violence" kan innebära våld i relationer mellan personer som tillfälligt träffas och riskerar att därför inte överensstämma med den här uppsatsens definition av en nära relation. Även studier som studerat barns upplevelser av våld i hemmet kunde undvikas med detta kriterium. Ingen avgränsning har gjorts baserat på kön då studien syftar till att undersöka samkönade relationer överlag för att få en mer fullständig bild. Både kvantitativa, kvalitativa eller studier med mixad metod har inkluderats för att få en så heltäckande bild som möjligt. Av samma anledning har studier som gjorts på en specifik marginaliserad grupp i ett visst geografiskt område exkluderats framför studier som utgår ifrån en blandad studiepopulation. För att få aktuella och relevanta artiklar har endast studier publicerade efter 1999 inkluderats. Denna begränsning gjordes efter granskningen av abstracts i de två första sökningarna och direkt i avgränsningarna i den sista sökningen, se tabell 1. En snävare tidsram hade resulterat i för få relevanta artiklar.

Endast artiklar vars studie är huvudsakligt gjord i ett eller flera OECD-länder eller där kontexten kring homo-och bisexuellas rättigheter är beskriven har inkluderats för att studiernas kulturella förutsättningar i så stor utsträckning det går ska kunna relateras till en svensk kontext. Studier med droger eller HIV som huvudfokus har inte inkluderats eftersom de riskerar att endast innehålla en begränsad del i resultatet som relaterar till våld i samkönade relationer. Artiklar som innehåller en jämförelse med våld i heterosexuella relationer har inkluderats eftersom de kan påvisa eventuella likheter eller skillnader i riskfaktorer och därmed ge en mer heltäckande bild av det studerade fenomenet. För att säkerställa att etiska riktlinjer har följts har endast studier där det framgår att ett etiskt godkännande erhållits och studier som tydligt tagit hänsyn till etiska riktlinjer inkluderats (24).

KVALITETSGRANSKNING

Kvalitetsgranskningen av de 15 inkluderade artiklarna genomfördes med tre olika granskningsmallar. För observationsstudier användes en av SBU:s mallar för granskning av observationsstudier (26) samt en granskningsmall från Murray & Mobley 2009 (20) med 15 frågor utformade specifikt för kvantitativa studier kring våld i samkönade relationer. Granskningen av kvalitativa studier utgick från en checklista av Tong et al, utformad för kvalitativa studier med fokusgrupper eller intervjuer som metod (27). För samtliga granskningsmallar se bilaga 2.

ETIK

I all vetenskaplig forskning som görs med människors deltagande bör etiska överväganden göras för att skydda deltagare så att de inte utsätts för fysisk eller psykisk skada, kränkningar eller förödmjukelse. Vetenskapsrådet har samlat forskningsetiska principer som syftar till att ge riktlinjer för förhållandet mellan forskare och deltagare. Dessa riktlinjer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att forskaren ska informera deltagarna om forskningsstudiens syfte och allt som kan tänkas påverka dem negativt samt att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas närsomhelst. Samtyckeskravet innebär att forskaren behöver ha deltagarnas samtycke eftersom att de själva ska kunna bestämma om de ska medverka eller ej. Är deltagarna under 15 år bör vårdnadshavares samtycke inhämtas. Uppgifter som inhämtas av forskningsdeltagare ska ges konfidentialitet (konfidentialitetskravet) samt förvaras så att ingen obehörig kan ta del av dem. Slutligen får de uppgifter som inhämtats i en forskningsstudie endast användas för forskningsändamål (nyttjandekravet) (28).

I den här litteraturstudien är merparten av artiklarna tvärsnittsstudier där data har inhämtats genom enkäter eller tidigare inhämtad aggregerad data som inte kan härledas till individer. I 11 av artiklarna framkommer att studierna fått etiskt godkännande av respektive universitet (29-39). I en artikel (40) har författarna använt redan insamlad aggregerad data som inte kan härledas till individer och dessutom genomgått en peer-review ansökning för att få tillgång till uppgifter samt genomfört analyserna på plats i det datacenter som innehar datafilerna. Dessutom hade den personal som genomfört datainsamlingen (telefonenkät/intervjuer) genomgått utbildning av en psykolog. Tre av de inkluderade artiklarna (41-43) har tydliggjort att deltagarna har informerats och givit sitt samtycke samt att datauppgifter inhämtas anonymt. Dessa artiklar bedöms, trots brist på etiskt tillstånd som etiskt försvarbara då de tagit hänsyn till konfidentialitet och informerat samtycke. Vidare har författarna haft ett etiskt förhållningssätt till de data som analyserats genom att i så stor utsträckning det är möjligt förhållit sig objektivt till resultaten och presenterat alla resultat oavsett vad de visade.

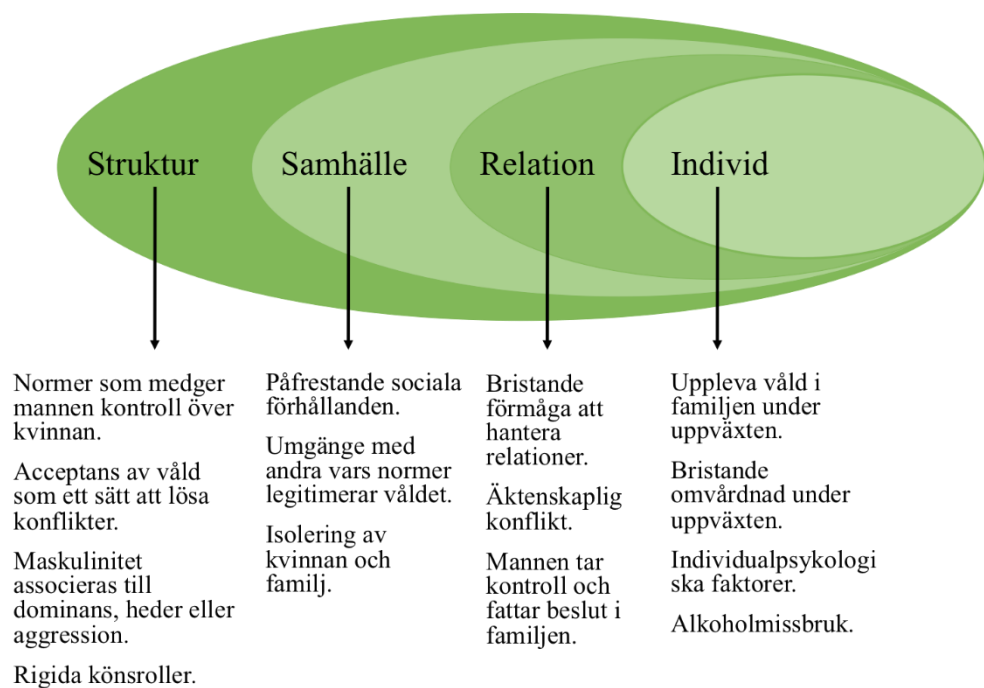
TEORETISKT RAMVERK

Baker et al (17) menar att ett fenomen endast kan förstås i sin kontext och dess skikt av naturlig dynamik. Dessa skikt består av strukturer i olika nivåer, från normer på strukturnivå ner till individens egen erfarenhet och karaktärsdrag. Den här litteraturstudien kommer att analysera resultatet utifrån en ekologisk modell utvecklad av Heise (se figur 2) (44). Modellen gör det

möjligt att beskriva faktorer som ökar risken för att våld i samkönade relationer ska uppstå, på multipla nivåer. En ekologisk modell kan också hjälpa till att förklara komplexiteten i denna fråga. En modell som enbart beskriver en enskild förklaringsfaktor förklarar inte varför vissa individer blir förövare och andra inte, trots att de präglas av likartade normer (44).

Modellen består av fyra nivåer: struktur-, samhälls-, relations-, och individnivå. Strukturnivån representerar generella synsätt och attityder i kulturen i stort. Den andra nivån, samhället, innebär institutioner och sociala strukturer som omger relationen: till exempel arbetsplatsen, grannskapet och sociala nätverk. Relationsnivån representerar relationen som den kontext i vilken våldet äger rum. Individnivån representerar personers beteende och personliga historia (44). Modellen är utvecklad utifrån studier av våld i heterosexuella relationer med mannen som förövare och figur 2 visar exempel därifrån. Riskfaktorer på de olika nivåerna förekommer dock i alla typer av nära relationer, även samkönade (5, 8, 17, 19).

Figur 2. Exempel på faktorer som ökar risken för våld i nära relationer.
Källa: Socialstyrelsen (15 s. 12)

ANALYSMETOD

Innehållsanalysen har haft en deduktiv ansats för att förstå detta komplexa fenomen. Analysen har utgått från den ekologiska modellen av Heise (se teoretiskt ramverk) (44). Utifrån kategorierna struktur-, samhälls-, relations-, och individnivå har analysenheterna analyserats. Analysen började med genomläsning av artiklarna för att få en god kännedom om innehållet och en känsla för helheten. Därefter har resultatdelen i artiklarna tagits ut till analysenheter. I analysenheterna har författarna tagit ut meningsbärande enheter genom att identifiera meningar som besvarar syftet samt kodat enheterna utifrån de förutbestämda kategorierna. Kategorierna ska vara ömsesidigt uteslutande och innehålla meningsbärande enheter med en gemensam röd tråd. När meningsbärande enheter sorterats in i kategorierna sökte författarna efter mönster,

likheter, skillnader och motsatser inom kategorierna för att se om det fanns subkategorier (45). Kvantitativa och kvalitativa studier har analyserats och presenteras gemensamt, i motsats till rekommendation från Forsberg & Wengström (24), eftersom de kvalitativa resultaten i detta fall bedömdes kunna komplettera de kvantitativa resultaten.

RESULTAT

Av de 15 inkluderade artiklarna hade 13 (29-33, 35, 36, 38-43) en kvantitativ forskningsansats och studiedesignen var hos alla dessa av tvärsnittstyp baserat på enkätdata. Två studier hade kvalitativ ansats (34, 37) och av dessa hade en mixad metod med både kvantitativa och kvalitativa tillvägagångssätt (34), den andra utgick från Grounded theory (37). Merparten av de valda artiklarna har gjorts i USA, två har gjorts i Kanada (37, 40) och en studie har inkluderats från Hong Kong, Kina (29) vilken innehåller en beskrivning av homo- och bisexuellas rättigheter och social acceptans av denna grupp. En artikel har gjorts över flera nationer; USA, Kanada, Australien, Storbritannien, Sydafrika, Brasilien (43). Inga enskilda resultat från Sydafrika och Brasilien presenteras på grund av att de inte är OECD-länder, och skiljer sig i kulturella förutsättningar.

Resultatet av innehållsanalysen baseras på meningsbärande enheter i de 15 inkluderade artiklarnas resultat. De potentiella riskfaktorer som undersökts i dessa artiklar delas in i tre huvudkategorier; struktur/samhällsnivå, relationsnivå och individnivå. Strukturnivå och samhällsnivå har satts samman i en huvudkategori på grund av att faktorer i dessa nivåer är svåra att skilja åt samt att det är få undersökta faktorer i dessa kategorier. De flesta faktorer som undersökts faller under kategorin individnivå, därefter relationsnivå och ett mindre antal i kategorin struktur/samhällsnivå. Huvudkategorierna har även delats in i subkategorier och alla kategorier presenteras nedan.

STRUKTUR/SAMHÄLLSNIVÅ

Faktorer som undersökts i förhållande till struktur/samhällsnivå delas in i de två subkategorierna "betydelsen av 'garderober' och det sociala nätverket" och "det heteronormativa samhället". Den förstnämnda subkategorin lyfter fram betydelsen av att leva i "garderober" i relation till våld i samkönade relationer samt betydelsen av HBT- personers sociala nätverk. Den sistnämnda subkategorin handlar om samkönat partnervåld i förhållande till effekterna av de samhälleliga normer och den diskriminering som HBT- personers utsätts för såsom homofobi, homonegativitet och stigmatisering. Slutligen presenteras ett fynd av Oliffe et al (37) angående normer om maskulinitet och hur det påverkar homosexuella män i förhållande till våld i samkönade relationer.

BETYDELSEN AV "GARDEROBEN" OCH DET SOCIALA NÄTVERKET

Att dölja sin sexuella läggning var relaterat till utövande av våld gentemot en samkönad partner hos homosexuella män i en tvärsnittsstudie av Carvalho et al (41). Även Edwards & Sylaska (30) undersöker detta samband utifrån tre typer av våld; fysiskt, psykologiskt och sexuellt våld och finner att det var en 1.37 gånger högre sannolikhet att utöva fysiskt våld vid dold sexuell läggning i jämförelse med att inte dölja sin läggning ($p < 0.05$). Dock fanns ingen korrelation till sexuellt och psykologiskt våldsutövande. Carvalho et al (41) visar också att homosexuella

män är mindre öppna med sin sexuella läggning än homosexuella kvinnor och att utsättas för våld i en nära relation genom livet innebar mer öppenhet kring sin sexuella läggning.

Kubicek et al (34) indikerar i en kvalitativ studie på en grupp unga homo- och bisexuella män att det finns ett unikt fenomen i våldsrelationer för sexuella minoriteter där den sexuella läggningen används som verktyg för att skapa makt över sin partner. Detta genom att den ena partnern i en samkönad relation hotar att avslöja sin partners sexuella läggning inför familj eller andra som verkar som stöd. Männerna i studien relaterar till tillfällena då de varit rädda för att bli "outed" (avslöjade) av sin partner till familj eller andra. Stephenson et al (39) undersöker i sin kvantitativa studie av homo- och bisexuella män betydelsen av det sociala nätverket i förhållande till våldsutsatthet. De finner att homosexuella män vars sociala nätverk i stor utsträckning lever i "garderober" eller består av en hög andel sexpartners har högre risk att utsättas för sexuellt våld. Däremot hade homosexuella män vars sociala nätverk är yngre än dem (0.2–3.25 år) en lägre risk att utsättas för fysiskt våld.

DET HETERONORMATIVA SAMHÄLLET

Internaliserad homofobi/homonegativitet, homofobisk diskriminering eller lokal stigmatisering har enligt studier av Carvalho et al (41), Finneran et al (43), Edwards & Sylaska (30) och Stephenson et al (38) visat öka risken för att uppleva eller utöva någon typ av våld i en samkönad relation. Carvalho visar i sin studie på homosexuella män och kvinnor att homosexuella män rapporterade mer internaliserad homofobi. Finneran et al (43) har undersökt våld i samkönade relationer och associationer med socialt tryck i en studiepopulation från sex olika länder. Finneran et al (43) finner att både erfarenheter av homofobi och internaliserad homofobi ökade oddsen för att rapportera partnervåld i alla dessa länder. Studien visar att män som rapporterade fler upplevelser av homofobisk diskriminering hade från 1.17 till 1.41 gånger högre sannolikhet att ha upplevt fysiskt partnervåld i fem av de sex länder som studien gjordes i jämförelse med de som rapporterade färre upplevelser av diskriminering. Män i Storbritannien hade 41 procents högre sannolikhet att ha upplevt sexuellt partnervåld om de rapporterade fler episoder av homofobisk diskriminering jämfört med de som rapporterade färre episoder. På samma sätt hade män utsatta för sexuellt partnervåld från Australien ökade odds på 2.07 då de i högre utsträckning utsatts för homofobisk diskriminering. Studien visar också ett svagt signifikant samband mellan internaliserad homofobi och utövande av sexuellt våld i Storbritannien (oddskvot 1.07, konfidensintervall 1.02- 1.07) (43). I en studie av Edwards & Sylaska (30) finner de att individer som rapporterade mer internaliserad homonegativitet utövade våld gentemot en samkönad partner i högre utsträckning. Edwards & Sylaska (30) visar att internaliserad homonegativitet är måttligt signifikant ($p < 0.05$) relaterat till utövande av både fysiskt och sexuellt våld. Vid internaliserad homonegativitet ökade sannolikheten med 1.68 för att utöva fysiskt våld och med 1.43 för att utöva sexuellt våld.

Carvalho et al (41) talar om begreppet stigma consciousness, vilket är en typ av minoritetsstress som innebär att personer som tillhör minoriteter förväntar sig att på olika nivå bli stigmatiserade av andra. Marginaliserade personer kan ha en låg stigma consciousness vilket innebär att de är omedvetna om att deras stereotypa status och att de inte förväntar sig att bli diskriminerade på grund av den. Motsatsen gäller för personer med hög stigma consciousness som förväntar sig att andra tolkar deras beteende och dömer dem genom stereotyper. Stigma consciousness visade sig vara förknippat med utövande av våld mot en samkönad partner i högre utsträckning. Individer som hade högre nivåer av stigma consciousness hade 1.88 gånger högre sannolikhet att utöva partnervåld och 1.3 gånger högre sannolikhet att vara offer för partnervåld (41). En

studie av Stephenson et al (38) har undersökt samband med våld i samkönade relationer och olika karaktärsdrag i en tvåsam relation på MSM. Studien finner att högre värden för upplevd stigmatisering kring sin relation (att vara ett gaypar) var svagt negativt relaterat till utsatthet eller utövande av sexuellt våld (oddskvot 0.91 respektive 0.90). Däremot var de som hade högre värden för upplevd stigmatisering kring att vara homo- eller bisexuell som individer en svag positiv relation (oddskvot 1.03) till utsatthet för fysiskt våld (38).

Det förekom även studier där korrelation mellan internaliserad homofobi och våld i en samkönad relation inte påvisades. Chong et al (29) och Milletich et al (36) indikerar att det inte fanns någon korrelation mellan internaliserad homofobi/homonegativitet och våldsutsatthet respektive utövande av våld i en samkönad relation. Edwards & Sylaska (30) finner liknande resultat för sambandet med utövande av psykologiskt våld.

NORMER OM MASKULINITET

Oliffe et al (37) finner i sin kvalitativa studie att gruppen homosexuella män som deltog i undersökningen i vissa "gay-kulturer" normaliserar våld på ett unikt sätt. Detta genom att de förstod våldet som en funktion av deras pardynamik och inte som en faktisk faktor till att avsluta relationen. Då det sociala nätverket bestod av denna kultur omgavs dessa homosexuella män av våldsrelationer vilket ytterligare bidrog till normaliseringen. Denna normalisering kan fungera som en reproducering av normer om maskulinitet som accepterar och ibland hyllar aggressivitet och konkurrenskraft som manliga fördelar. Vidare visar Oliffe et al (37) att homosexuella män som redan utmanat den idealiserade heterosexuella maskuliniteten och samtidigt förtrycks av sin manliga partner medförde ytterligare marginalisering. Att klandra sig själv var något som kunde uppstå under dessa omständigheter av strukturella normer där självbehärskning och försök att distansera sig från starka känslor var det främsta tillvägagångssättet för att undvika att uppleva denna marginalisering.

RELATIONSNIVÅ

Faktorer relaterade till våld i samkönade relationer som undersökts på relationsnivå har delats in i tre subkategorier; "konflikter i relationen", "skillnader mellan partners" samt "brister och avvikelser i relationen". Subkategorin konflikter i relationen handlar om faktorer som oenigheter i förhållandet och argumentation kring saker som är viktiga för förhållandet, till exempel sex, tid och monogami. Skillnader mellan partners kan handla om att den ena parten i förhållandet är mer dominant och den andra tillmötesgående samt skillnader i ålder, inkomst, utbildning och HIV-status. Brister och avvikelser i relationen innebär brist på kommunikation, copingstrategier eller tillit. Det kan också innebära missnöje med relationen och förväntningar som inte uppfylls eller en relation med en hög nivå av fusion.

KONFLIKTER I RELATIONEN

Chong et al (29) visar i sin studie av samkönade par från Hong Kong att konflikt var associerat med både psykologisk aggression och fysisk misshandel ($r = 0.32$ respektive 0.27). Individer som hade mer meningsskiljaktigheter och konflikter i relationen hade 4.32 gånger högre sannolikhet att uttrycka psykologisk aggression. Ett måttligt signifikant resultat visar också att individer som rapporterade konflikter hade 2.24 gånger högre odds att utöva fysiskt våld (29). På samma tema visar Kubicek et al (34) i sin kvalitativa studie på en grupp yngre homo- eller bisexuella män att fysiskt våld ofta var uppviglat av att en partner tog upp tidigare

argumentation eller omtvistade frågor. Den kvalitativa datan indikerar att denna grupp av män började sina bråk över små frågor och sedan eskalerade det till våld. Konflikterna beskrevs börja i liten skala och sedan eskalera till större problem. Sociala medier är en källa till konflikt som den gruppen av män i studien ofta hänvisade till. De unga männen beskrev att de såg textmeddelanden på sina pojkvänners mobiltelefoner, läste deras mail samt såg Facebookuppdateringar och bilder som skapade spänning eller konflikter i relationen. Sociala medier och textmeddelanden var särskilt ofta anledningen till dessa konflikter då de unga männen ofta hade tillgång till mer privat information om sin partner genom dessa medier. Männen förstod dock att sociala medier inte var den grundläggande orsaken till konflikter i relationen men det var vanligt att de initialt hänvisade till detta som en orsak (34).

Finneran & Stephenson (31) undersöker faktorer som kan vara utlösare till partnervåld i samkönade relationer mellan män kvalitativt och kvantitativt. Homo- och bisexuella män som varit utsatta för våld respektive inte varit utsatta fick acceptera kvalitativt identifierade utlösningfaktorer och en kvantitativ jämförelse mellan grupperna kunde göras. De identifierade i en att "tala om säkert sex" som en utlösande faktor till våld. I den kvantitativa delen av studien finner de dock inga signifikanta skillnader i att uppge denna faktor som en utlösare av våld mellan män som var inblandade i partnervåld och de som inte var det. På samma sätt identifieras att "tala om HIV-status" som en utlösande faktor. De finner inte heller där signifikanta skillnader i att uppge "tala om HIV-status" som en utlösare av våld mellan män som var inblandade i partnervåld och de som inte var det. Finneran & Stephenson (31) identifierar också oenigheter om sex som en utlösningfaktor. Oenigheter om vem som ska vara över eller underst vid sex, diskussioner om att vara i ett öppet respektive monogamt förhållande och oenigheter om hur mycket tid som ska spenderas ihop visade sig vara faktorer som uppgavs orsaka konflikt i relationen och utlösa partnervåld. Även konflikter som kan skapas i förhållanden mellan två män där en den ena partnern beter sig respektlöst mot den andra och förhållanden där båda partners är "alfahanar" kunde utlösa partnervåld genom att vara ett hot mot maskuliniteten (31).

SKILLNADER MELLAN PARTNERS

I en studie av Stephenson et al (39) undersöker författarna karaktärsdrag inom relationen bland MSM. Bland de skillnader som undersöks mellan partners så visar studien att samma etniska ursprung var en skyddsfaktor i utövande av fysiskt våld mot sin partner det senaste året jämfört med män i relationer där det etniska ursprunget var olika med en oddskvot på 0.32. Åldersskillnader mellan partners är en faktor som upplevdes utlösa partnervåld i en studie av Finneran & Stephenson (31) och i Stephenson et al (39) visar ett resultat att män som hade en äldre partner var en svagt associerad skyddsfaktor i samband med fysiskt partnervåld med en oddskvot på 0.93. I Stephenson et als (38) studie visar resultatet inga signifikanta skillnader vad det gäller åldersskillnader.

Finneran & Stephenson (31) finner i sin studie att olika HIV-status och religiösa skillnader mellan partners upplevdes vara utlösningfaktorer till partnervåld. Även skillnad i utbildning och inkomst, det vill säga att en partner är mer utbildad och tjänar mer pengar än den andra identifieras i studien som utlösande faktorer till partnervåld. De finner dock inga signifikanta skillnader i att acceptera dessa faktorer som en utlösare till våld mellan män som var inblandade i partnervåld och de som inte var det (31).

Eaton et al (42) undersöker korrelationen mellan våld i samkönade relationer mellan kvinnor och faktorer som riskbeteenden, missbruk och maktdynamik. Studien visar att de relationer där partnern hade mer att säga till om i ett ämne som rörde relationen var signifikant associerat med att tillhöra gruppen som hade en historia av partnervåld. I de fall där respondenten uppgivit att partnern hade mer att säga till om ifall de skulle ha sex eller inte, vilken typ av sex och vad parterna skulle göra tillsammans hade svaren ett negativt signifikant samband till gruppen som inte hade en historia av partnervåld (oddskvot 0.20, 0.22 respektive 0.25) (42). Milletich et al (36) har undersökt egenskaper inom relationen som kan associeras med homosexuella kvinnors utsatthet för fysisk aggression. Dominans/anpassning (kompromiss) hade inte en direkt effekt på frekvensen av utövande av partnervåld. Individer som kompromissar/anpassar sig kan känna att deras partner undervärderar dem, vilket kan vara förknippat med höga nivåer av känslomässig investering. Dessa personer kan engagera sig i fysisk aggression eftersom de är frustrerade och för att få uppmärksamhet från sin partner (36).

BRISTER OCH AVVIKELSER I RELATIONEN

Finneran & Stephenson (31) identifierar brist på tillit, brist på kommunikation, otillfredsställelse inom relationen och förväntningar i relationen som inte uppfylls som faktorer som uppgavs utlösa partnervåld. Stephenson et al (38) finner i sin studie att homosexuella män som rapporterade att de upplevde emotionellt, fysiskt och sexuellt våld hade signifikant lägre nivåer av tillfredsställelse i relationen än män som inte upplevde våld. Även män som var förövare av fysiskt våld hade lägre nivåer av tillfredsställelse än män som inte utövade denna typ av våld. Högre nivåer av tillfredsställelse var svagt negativt relaterat till upplevt eller utövat emotionellt våld (oddskvot 0.90 respektive 0.92) samt upplevt fysiskt våld med en oddskvot på 0.93 (38).

Stephenson et al (38) finner i sin studie att män som rapporterade att de upplevde emotionellt, fysiskt och sexuellt våld hade signifikant lägre nivåer av "parrelaterade utfallspreferenser" (Couple outcome preferences), både generella och sexuella, än män som inte upplevde våld. Även män som var förövare av fysiskt våld hade lägre nivåer av "parrelaterade utfallspreferenser" än män som inte utövade denna typ av våld. Hög överensstämmelse i relationen (Couple outcome preferences) var en svagt signifikant skyddsfaktor till utövande av emotionellt våld med en oddskvot på 0.92. Vidare hade män som rapporterade att de upplevde emotionellt, fysiskt och sexuellt våld signifikant lägre nivåer av självrapporterade gemensamma copingstrategier än män som inte upplevde våld. Även män som var förövare av fysiskt och sexuellt våld hade lägre nivåer av gemensamma copingstrategier än män som inte utövade denna typ av våld. De som rapporterade att de upplevde emotionellt, fysiskt och sexuellt våld hade också signifikant lägre nivåer av efficacy (självupplevda förmågor/självförtroende att klara av vissa situationer) som par än män som inte upplevde våld. Även män som var förövare av fysiskt våld hade signifikant lägre nivåer av efficacy som par (38).

Eaton et al (42) visar i sin studie på homosexuella kvinnor att brist på makt i relationen var signifikant associerat med att ha varit involverad i partnervåld, med 4.13 gånger högre sannolikhet att uppge brist på makt i relationen vid involvering i partnervåld. I en studie av Milletich et al (36) på homosexuella kvinnor visar resultatet att högre nivåer av fusion inom relationen var associerat med högre nivåer av utövande av partnervåld det senaste året. Andra faktorer visade sig vara indirekt associerade med utövande av partnervåld med fusion som en medierande faktor. Till exempel var högre nivåer av internaliserad homofobi associerat med

högre nivå av fusion som var associerat med en högre frekvens av utövande av partnervåld, detsamma gällde dominans/anpassning. Resultatet indikerar att högre nivåer av anpassning och kompromissande var indirekt relaterat till mer frekvent utövande av partnervåld eftersom det var associerat med högre nivåer av fusion i relationen (36).

INDIVIDNIVÅ

De faktorer som undersökts på individnivå delas in i fem subkategorier; ”demografiska faktorer”, ”personliga karaktärsdrag”, ”familj och förhållanden- tidigare individuella erfarenheter”, ”alkohol och andra droger” samt ”HIV”. Demografiska faktorer innebär variabler såsom kön, ålder, utbildning, inkomst, etnicitet, sexuell läggning och boendeförhållande (samboende eller ej). I subkategorin personliga karaktärsdrag ingår bland annat egenskaperna dominans, svartsjuka, brist på tillit, hantering av ilska och maskulinitet. Familj och förhållanden- tidigare individuella erfarenheter inkluderar tidigare historia av våld inom familjen eller våld i tidigare förhållanden. Det innebär också brist på erfarenhet av tidigare relationer samt historia av bisexuellt beteende. Alkohol- och droganvändning kan innebära användning eller missbruk av alkohol eller andra droger såsom marijuana, kokain eller Ecstasy hos antingen förövare, offer eller hos båda. Fyra studier har också undersökt HIV-status eller riskbeteende kopplat till HIV/sexuellt överförbara sjukdomar.

DEMOGRAFISKA FAKTORER

Bland olika demografiska variabler som undersökts i studien av Finneran et al (43) fanns inga signifikanta samband mellan partnervåld i de sex länder där studien gjorts. Eaton et al (42) finner inte heller några signifikanta skillnader i demografiska variabler i sin studie mellan kvinnor med historia av partnervåld och kvinnor utan en sådan historia. Ålder är en faktor som undersökts i flera studier där fyra av fem ger stöd för att det finns ett samband. Individens ålder visar sig i studien av Stephenson et al (39) vara svagt associerat med fysiskt våld, att vara en äldre MSM var en skyddsfaktor för att rapportera fysiskt våld (oddskvot 0.92). Stephenson et al (38) finner däremot ingen signifikant skillnad mellan ålder och utsatthet eller utövande av olika typer av våld. Barrett & St. Pierre (40) visar i sin studie att de som upplevt partnervåld var signifikant yngre, med en medelålder på 35.85, än de som inte hade upplevt partnervåld (medelålder 41.32). Chong et al (29) finner att ålder hade en liten signifikant effekt på fysiskt våld med en oddskvot på 0.95. Finneran et al (43) finner att våld inte varierade signifikant för de flesta undersökta demografiska variabler och varierade olika i olika länder men varierade signifikant med ålder i USA.

Vad det gäller utbildning ger två av fyra artiklar stöd för att utbildningsnivå kan ha betydelse och en artikel finner ett måttligt signifikant samband med anställningsstatus och sexuellt våld. Stephenson et al (39) finner ett samband mellan utbildning och utsatthet och utövande av emotionellt våld. Collegeutbildning var en skyddsfaktor mot utsatthet för emotionellt våld med en oddskvot på 0.46 och för att utöva emotionellt våld (oddskvot 0.33). Stephenson et al (39) finner också att anställningsstatus var måttligt associerat med utövande av sexuellt våld. Att vara arbetslös ökade sannolikheten att utöva sexuellt våld med 3.65 gånger, dock var detta resultatet måttligt signifikant med ett brett konfidensintervall (1.03- 12.89) (39). Finneran et al (43) finner i sin studie att våld varierade signifikant vad det gäller utbildningsnivå i Kanada. Även i Australien varierade våld signifikant beroende på utbildningsnivå där mindre utbildade män i Australien rapporterade mer frekvent utsatthet för fysiskt partnervåld. Stephenson et al

(38) finner högskoleutbildning som en skyddsfaktor för att erfara psykologiskt våld (oddskvot 0.46), sexuellt våld (oddskvot 0.34) samt att utöva psykologiskt och sexuellt våld (oddskvot 0.33 respektive 0.33) jämfört med de som endast hade gymnasieutbildning. Chong et al (29) finner däremot inget signifikant samband mellan utbildning och utövande av psykologisk aggression eller fysiskt våld.

Inkomst är en faktor som visar få signifikanta resultat i de inkluderade artiklarna. Chong et al (29) finner i korrelationstester att inkomst gav ett signifikant men litet samband med fysiskt våldsutövande ($r = -0.12$, $p < 0.05$). En senare logistisk regressionsanalys visade dock inget signifikant samband mellan inkomst och utövande av psykologisk aggression eller fysiskt våld. Pengar identifieras kvalitativt av Finneran & Stephenson (31) som en stressfaktor som kan utlösa partnervåld. Denna faktor gav ingen signifikant skillnad då män som varit utsatta för partnervåld och män som inte varit det tar ställning till påståendet. En av två studier finner stöd för att boendestatus hade ett samband med att vara involverad i någon typ av våld. Chong et al (29) finner i sin studie ett litet signifikant samband mellan samboende och dess effekt på fysiskt våld med en oddskvot på 2.16. Barrett & St. Pierre (40) visar däremot att individer som inte bodde ihop med en partner hade signifikant högre frekvens av att erfara våld i en samkönad relation än individer som var sambo eller gifta, 56,1 % jämfört med 25 %.

Tre av tre artiklar finner inga signifikanta samband mellan kön och utsatthet eller utövande av någon typ av våld (29, 33, 35). Chong et al (29) finner i sin studie inga signifikanta samband vad det gäller kön och utövande av psykologisk aggression och fysiskt våld. Matte & Lafontaine (35) kan i sin studie på kvinnor och män i samkönade relationer inte visa på några signifikanta skillnader i utövande av psykologiskt och fysiskt våld för kvinnor jämfört med män. Inte heller några signifikanta skillnader mellan män och kvinnor återfanns för utsatthet för psykologiskt och fysiskt våld. Kelly et al (33) undersöker våld i samkönade relationer hos män och kvinnor och hur dessa beteenden relaterar till användning av alkohol och narkotika. Studien finner inga signifikanta skillnader i kön och olika typer av våld som respondenterna var involverade i.

Stephenson et al (39) finner att etnicitet var måttligt associerat med utövande av sexuellt våld, mörkhyade/afroamerikanska män hade 7.91 gånger högre odds att utöva sexuellt våld i jämförelse med ljushyade män, dock var detta resultatet måttligt signifikant med ett brett konfidensintervall (1.45- 43.23). Stephenson et al (38) har jämfört personer som är ljushyade med icke-ljushyade och olika typer av våld. Resultatet visar att gruppen som identifierade sig som icke-ljushyade hade 2.01 gånger högre sannolikhet att vara offer för fysiskt våld. I studien av Finneran et al (43) varierade våld beroende på etnicitet signifikant i USA hos MSM. I Storbritannien fanns en signifikant variation där icke-ljushyade brittiska män som utövade fysiskt våld utgjorde en högre andel än ljushyade brittiska män (3.0% jämfört med 0.33%).

Barrett & St. Pierre (40) finner i sin studie att personer som identifierade sig som bisexuella rapporterade signifikant fler fall av våld än homosexuella män och kvinnor. Ungefär hälften (46.8 %) av de bisexuella som deltog i studien uppgav att de erfarit psykologiskt och finansiellt våld (materiell/ekonomisk utsatthet) medan uppskattningsvis endast en fjärdedel (26.6 %) av homosexuella män och kvinnor hade erfarit dessa typer av våld. Bisexuella var även mer sannolika att ha upplevt fysiskt eller sexuellt våld då 28.6 procent uppgav att de varit med om det jämfört med endast 15.5 procent av de homosexuella männen och kvinnorna. Av de som utsatts för våld fanns en statistisk signifikant skillnad ($p < 0.05$) i antal incidenter av våld som rapporterats mellan bisexuella kvinnor och män samt homosexuella kvinnor och män. Bisexuella kvinnor i en samkönad relation hade högst antal fall av våld riktad mot dem

(medelvärde = 3.83), följt av homosexuella kvinnor (medelvärde = 1.57) och bisexuella män (medelvärde = 1.44). Homosexuella män som utsatts för våld i en samkönad relation hade lägst antal tidigare fall av våld (medelvärde = 0.99). Barrett & St. Pierre (40) har också undersökt personer med en fysisk eller mental nedsättning, där resultatet indikerar att dessa individer hade högre frekvens av att erfara våld i en samkönad relation än personer utan nedsättningar (54.5 % jämfört med 32 %).

PERSONLIGA KARAKTÄRSDRAG

Personliga karaktärsdrag såsom dominans var enligt Chong et al (29) relaterat till både psykologisk aggression och fysisk misshandel ($r = 0.23$ respektive 0.25). Vad det gäller svartsjuka visar Oliffe et al (37) i en kvalitativ studie på en grupp homosexuella män som upplevt våld i en samkönad relation att det förekom upplevelser av svartsjuka. En deltagare beskrev att umgänge i en bar kan leda till bråk som tas med hem:

“People are looking around and there’s a lot of jealousy ... the violence starts in the bar, you meet them in the bar and you take it home but the bar is still at home.” (37 s. 569)

En annan kvalitativ studie av Kubicek et al (34) beskriver hur den absolut vanligaste orsaken till fall av psykologisk aggression/verbala övergrepp var svartsjuka. Unga män i studien beskrev att de kände sig svartsjuka om deras partner såg bättre ut än dem. Svartsjuka förekom även om partnern pratade med andra män, vare sig det var en vän, ett ex eller en främling. Även teknik och sociala medier spelade en stor roll när det kom till svartsjuka. Finneran & Stephenson (31) identifierar i sin studie svartsjuka samt oärlighet som stressande faktorer i livet som kan utlösa våld i samkönade relationer. I studien godtog signifikant fler män som hade erfarenhet av partnervåld denna variabel som en utlösare till våld än de som inte hade det.

Två studier har undersökt samband med olika faktorer och psykologisk aggression. Milletich et al (36) finner att högre nivåer av utsatthet för psykologisk aggression var relaterat till högre nivåer av utövande av samkönat partnervåld. Matte & Lafontaine (35) undersöker i sin studie psykometriska egenskaper i den psykologiska aggressionsskalan Revised Conflict Tactics Scale. De undersöker även relationen mellan psykiskt och fysiskt våld och svårigheter med, eller ångest av närhet (attachment anxiety), undvikande av närhet (attachment avoidance) samt anpassning till tvåsamhet (dyadic adjustment). Studien visar att utövande av psykologisk aggression var positivt signifikant relaterat till ångest av närhet för kvinnor och marginellt signifikant relaterat till ångest av närhet för män. Utsatthet för psykologisk aggression var positivt signifikant relaterat till ångest av närhet för kvinnor medan det inte fanns någon korrelation till ångest av närhet för män. För undvikande av närhet var variablerna utövande av psykologisk aggression inte signifikant relaterade för kvinnor och marginellt positivt relaterade för män. Utsatthet för psykologisk aggression var inte signifikant relaterat till undvikande av närhet eller anpassning till tvåsamhet för kvinnor. Utövande av psykologisk aggression var negativt signifikant relaterat till anpassning till tvåsamhet för kvinnor. För män var skalan för utövande av psykologisk aggression inte signifikant relaterat till undvikande av närhet eller anpassning till tvåsamhet. Utsatthet för psykologisk aggression var marginellt negativt relaterad (35).

Chong et al (29) finner i sin studie att konflikt och dålig hantering av ilska (anger management) hade signifikanta samband med både fysiskt och psykiskt våld. Hantering av ilska var både associerat med psykologisk aggression och fysisk misshandel ($r = -0.27$ respektive -0.28).

Konflikt var associerat med psykologisk aggression och psykologisk aggression var associerat med fysisk misshandel. Även om konflikt var relaterat till fysisk misshandel var effekten reducerad till icke-signifikant ($p > 0.05$) efter att effekten av psykologisk aggression hade tagits med i beräkningen. Resultatet indikerar att psykologisk aggression var en signifikant medierande faktor på effekten av konflikt på fysisk misshandel. Likaså var hantering av ilska associerat med psykologisk aggression och närvaro av psykologisk aggression var relaterad till närvaro av fysisk misshandel. Även om hantering av ilska var signifikant associerat med fysisk misshandel sjönk effekten efter att psykologisk aggression lades in i modellen. Resultatet tyder på att psykologisk aggression var en signifikant medierande faktor till effekten av hantering av ilska på fysisk misshandel. Individer som kunde hantera ilska bättre hade 66 procent lägre sannolikhet att utöva fysisk misshandel och 72 procent mindre risk att psykologiskt misshandla sin partner (29).

Jacobson et al (32) undersöker i sin studie skillnader i feminina och maskulina drag hos HBTQ-studenter som är utsatta för eller utövar våld i samkönade relationer. Maskulina och feminina deltagare rapporterade skillnader i våldsutövande i samkönade relationer med en stor effektstorlek. Variablerna utsatthet för våld i samkönade relationer, utsatthet för och utövande för psykologiskt misshandel gav en måttlig effektstorlek. En jämförelse visade statistisk signifikans ($p < 0.01$) i att rapportera nivåer av utsatthet för psykologisk och emotionell misshandel mellan maskulina deltagare (medelvärde = 29.42) jämfört med feminina deltagare (medelvärde = 21.30). Resultatet visade en moderat effektstorlek i att collegestudenter som självidentifierade sig som maskulina tenderade att rapportera mer tidigare utsatthet för psykologisk och emotionell misshandel. En jämförelse av variabeln utövande av våld i samkönade relationer visade ett statistiskt signifikant resultat där maskulina deltagare (medelvärde = 36.06) rapporterade högre nivåer av fysiskt och sexuellt våldsutövande jämfört med feminina deltagare (medelvärde = 20.739). Skillnaden tyder på en stor effektstorlek, där de som identifierade sig som mer maskulina rapporterar mer tidigare utövande av fysisk och sexuell misshandel jämfört med feminina deltagare. Variabeln utövande av psykologisk misshandel visade i en jämförelse ett statistiskt signifikant resultat i att rapportera nivåer av utövande av psykologisk och emotionell misshandel mellan maskulina deltagare (medelvärde = 28.34) och feminina deltagare (medelvärde = 17.86). Dessa medelvärdesskillnader visade en moderat effektstorlek där deltagare som indikerade mer maskulinitet rapporterade mer tidigare psykologiskt och emotionellt våldsutövande jämfört med deltagare som rapporterade ett feminint genusuttryck. Studien indikerar en stark relation mellan genusuttryck, våldsutsatthet och våldsutövande där relationen mellan maskulinitet och våldsutövande är stark (32).

FAMILJ OCH RELATIONER- TIDIGARE INDIVIDUELLA ERFARENHETER

Tidigare individuella erfarenheter av familje- och andra nära relationer har undersökts i sex studier där två av dessa är av kvalitativ studiedesign. Vissa respondenter i en kvalitativ studie av Oliffe et al (37) hade en lång historia av våld i familjen där personerna var förlikade med att våld var en del av deras liv. En 49-åring uttryckte sig bekymmerslöst kring våld i samkönade relationer där han menade att det var en liten fara i förhållande till det han exponerats för i andra sammanhang och miljöer. Chong et al (29) finner inga signifikanta samband mellan historia av barnmisshandel och utövande av psykologisk aggression eller fysiskt våld. Milletich et al (36) finner i sin studie med homosexuella kvinnor inte heller några signifikanta samband mellan utövande av partnervåld och de undersökta faktorerna; bevittnat fysisk aggression mellan föräldrar eller erfarenhet av fysisk aggression av förälder. Antal tidigare fysiskt aggressiva relationer hade däremot statistiskt signifikant samband med utövande av partnervåld

(36). Edwards & Sylaska (30) finner i sin studie att utsatthet för fysiskt våld var relaterat till utövande av fysiskt våld gentemot en samkönad partner och utsatthet av psykologiskt våld var marginellt relaterat till utövande av fysiskt våld. En manlig studiedeltagare i Oliffe et al (37) beskrev:

“Whatever he did to me, I wanted to do back, but I knew that it would just bring me down to his level. So, you know, basically, I didn’t feel very good that I let that happen to me ... but I just got tired of being hit so I just started hitting myself; I started hitting back so, and then it just kept getting worse” (37 s. 571).

Deltagaren ville avsluta sin vedergällning och själv vara en våldsutövare men insåg att det endast kunde genomföras genom att lämna relationen (37).

I en kvalitativ studie av Kubicek et al (34) beskriver deltagarna drivkrafter bakom sexuellt tvång och våld vilket innefattade oerfarenhet angående ”dating”. Unga män som deltog i studien beskrev att incidenter av sexuellt tvång de varit med om oftast hände när respondenterna var yngre och utforskade sin första intima relation. Enligt en studie av Finneran et al (43) rapporterade män i Australien som hade en bakgrund av bisexuellt beteende mer frekventa upplevelser av fysiskt partnervåld. De rapporterade signifikant mer utövande av våld jämfört med Australienska män som inte hade en bakgrund av bisexuellt beteende (7.85 % jämfört med 1.40 %). Män med en bakgrund av bisexuellt beteende hade signifikant högre odds att rapportera upplevelser av fysiskt våld, 2.29 gånger högre i Storbritannien, 2.94 gånger högre i Australien och 7.81 gånger högre odds att rapportera utövande av fysiskt våld i Australien (43).

ALKOHOL OCH ANDRA DROGER

Finneran & Stephenson (31) identifierar i sin studie alkohol/att vara full och droger/att vara hög som faktorer som kan utlösa våld i samkönade relationer. Respondenter som varit utsatta för våld i en samkönad relation och de som inte varit det accepterade dessa faktorer som utlösare till våld i lika hög utsträckning. Chong et al (29) finner att narkotikamissbruk var positivt korrelerat med fysisk misshandel ($r = 0.18$, $p < 0.01$) men inte signifikant relaterad till psykologisk aggression. Deltagare som rapporterade narkotikamissbruk hade 1.96 gånger högre sannolikhet ($p < 0.05$) att utöva fysisk misshandel. En kvalitativ studie av Kubicek et al (34) finner att när deltagarna beskrev sexuellt våld var alkohol och andra droger nästan alltid involverat. Drivkrafterna för sexuellt tvång och våld beskrivna av dessa unga män innefattade alkohol och andra olagliga substanser och när de beskrev fysiskt våld i sina relationer diskuterades den roll som alkohol spelade i dessa slagsmål. En del unga män, kände att alkohol tenderade att eskalera deras argumentation:

“If I wasn’t drinking that wouldn’t have happened” (34 s. 160).

De förklarade att de i nyktert tillstånd skulle ignorera elaka kommentarer och besvärliga beteenden som de inte lät passera när de druckit alkohol då de var mer instabila (34). Också en kvalitativ studie av Oliffe et al (37) finner beskrivningar av alkohol som en riskfaktor för partnervåld. Deltagare i studien beskrev att konsumera alkohol och andra droger med sin partner under tiden de stärkte sin samhörighet kunde trigga partnervåld. En 57-årig man i studien beskrev hur alkohol drev partnervåldet som han sökte skydd undan. En manlig deltagare beskrev:

“I started drinking a lot and that was one of the problems ... and the only thing that was going in our relationship, was the sex; that was it. And then after that the battles came back on, umm, the fighting and then alcohol, he drank, he'd get violent ... alcohol seems to be one of the biggest problems in our relationship” (37 s. 572).

Sambandet mellan alkohol och partnervåld beskrevs kunna gå åt båda håll. Det kan även vara så att deltagare använde alkohol för att bedöva sig, från både upplevelser och sjukdomstillstånd associerade med partnervåld (37).

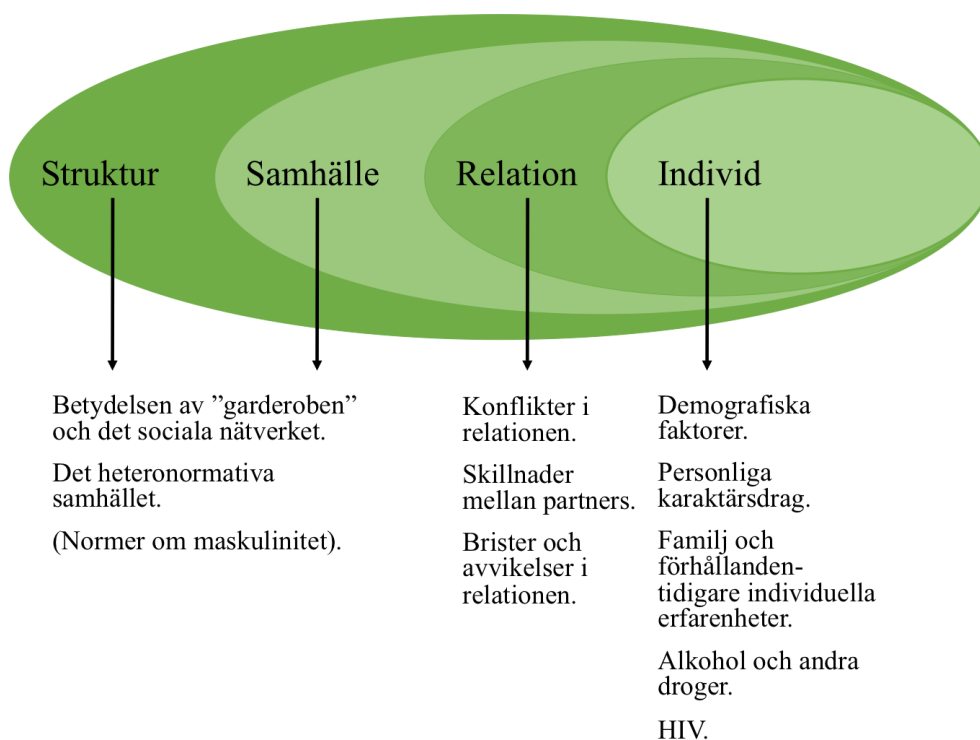
Kelly et al (33) undersöker hur våld i samkönade relationer relaterar till användning och missbruk av alkohol och narkotika. Alkohol var vanligast bland alla kategorier av svarande (Inget partnervåld 75.6 %, Offer 79.2 %, Utövare 74.1 %, Båda 84.5 %). Det fanns betydande skillnader mellan de som rapporterade ömsesidigt partnervåld (MPV) och de i alla andra omständigheter ($p < 0.05$). Marijuana var den näst mest använda substansen (Inget partnervåld 24.3 %, Offer 26.6 %, Utövare 28.6 %, Båda 34.6 %). De som rapporterade ömsesidigt partnervåld var betydligt mer benägna att ha använt marijuana än de som inte rapporterade upplevelser av partnervåld ($p < 0.001$) och de som rapporterade att de enbart varit offer ($p < 0.05$). Kvinnor som rapporterade ömsesidigt partnervåld var betydligt mer benägna att rapportera alkoholanvändning ($p < 0.01$) och behandling för missbruk (Substance Abuse Treatment) ($p < 0.05$) än kvinnor som inte rapporterade upplevelser av partnervåld inom de senaste fem åren. Utöver dessa skillnader, fanns inte några väsentliga skillnader i förekomsten av droganvändning bland kvinnor, oberoende av deras erfarenheter av våld i samkönade parrelationer (33).

De män i studien av Kelly et al (33) som rapporterade ömsesidigt partnervåld rapporterade signifikant högre användning av alkohol ($p < 0.01$), marijuana, kokain, Ecstasy och behandling för missbruk, än de som inte upplevt partnervåld ($p < 0.001$). De som erfarit ömsesidigt partnervåld var signifikant mer benägna att rapportera behandling för missbruk än de som inte upplevt partnervåld och de som rapporterade att de endast varit offer ($p < 0.001$). De som var utövare av våld var signifikant mer benägna att rapportera behandling än de som inte upplevt partnervåld ($p < 0.01$). Användning av en rad olika droger var vanligast bland dem som deltagit i ömsesidigt partnervåld. De som erfarit ömsesidigt partnervåld hade signifikant högre odds att ha använt kokain och/eller Ecstasy än gruppen som inte upplevt partnervåld ($p < 0.001$) och de som endast varit offer ($p < 0.05$). Resultatet av regressionsanalyser som kontrollerade för ålder, etnicitet, kön och sexuell läggning antydde signifikanta samband mellan användning av droger och någon form av partnervåld såväl som ömsesidigt partnervåld. De som upplevt partnervåld av någon form var 1.29 gånger mer benägna att konsumera alkohol ($p < 0.05$), marijuana 1.32 gånger ($p < 0.01$), kokain 1.43 gånger ($p < 0.05$) och 4.64 gånger mer benägna att rapportera behandling för missbruk ($p < 0.001$) jämfört med dem som inte upplevt partnervåld. För varje undersökt substans likaså behandling för missbruk, hade de som hade erfarit ömsesidigt partnervåld högst prevalens av droganvändning (33).

I en studie av Eaton et al (42) genomgick kvinnor två test för att undersöka samband mellan missbruk samt HIV/STI riskbeteende och partnervåld. Först gjordes ett test för att identifiera drogmissbruk (DAST-10) som visade att drogmissbrukare hade 2.61 gånger högre odds att ha en historia av partnervåld (konfidensintervall 1.05- 6.44, $p < 0.05$). Även ett test för att identifiera alkoholmissbrukare (AUDIT) gjordes, varav en fjärdedel av kvinnor som inte upplevt partnervåld identifierades och en tredjedel av kvinnorna med en historia av partnervåld, men skillnaden var inte signifikant (42).

HIV

Det förekom även studier som pekade på samband mellan HIV och olika typer av partnervåld. Stephenson et al (38) finner i sin studie med MSM att de individer som var HIV-positiva hade 2.25 gånger högre sannolikhet att utöva fysiskt våld och 2.44 gånger högre sannolikhet att vara offer för sexuellt våld vilket presenteras med ett brett konfidensintervall (1.05- 5.69) (38). Finneran et al (43) finner ett samband mellan utövande av sexuellt våld och HIV-status i Australien i sin studie med MSM. Även Oliffe et al (37) har i sin kvalitativa studie undersökt HIV-status bland MSM och dess samband med partnervåld vilken indikerar att de homosexuella männens HIV-positiva status ökade deras sårbarhet för att bli förnedrade av en hånfull partner. Liknande undersökningar har gjorts av Eaton et al (42) med homosexuella kvinnor där sambandet mellan våld och riskbeteende kring HIV undersökts. I studien framkom att kvinnor med en historia av partnervåld har 2.56 gånger högre sannolikhet att ha varit delaktiga i riskbeteende i anknytning till HIV/STI än kvinnor som inte upplevt partnervåld ($p < 0.05$).

Figur 3. Sammanfattning av resultatet utifrån Heises ekologiska modell.
Källa: Modifierad från Socialstyrelsen (15 s. 12)

DISKUSSION

Resultatet diskuteras utifrån huvudkategorierna enligt Heises modell (se figur 2 och 3) (44) för att understödja tydlighet och struktur då resultatet inte är entydigt och pekar i olika riktningar. Kvalitén i det forskningsunderlag som presenterats är i en helhetsbedömning svag, då alla inkluderade studier är av tvärsnittsdesign eller kvalitativ design samt ligger på en medelhög kvalitetsnivå i genomsnitt. Den svaga kvalitén har sin troliga förklaring i att det är ett relativt ungt och obeforskat forskningsområde med flera metodologiska utmaningar vad det gäller design, urval, jämförbara mätmetoder och definitioner.

Det är svårt att diskutera våld i samkönade relationer utan att nämna betydelsen av kulturella faktorer såsom nationaliteter, regioner, etnicitet och religion då dessa i hög grad avgör hur rättigheter, rättssystem och acceptans för samkönade par ser ut samt hur man ser på våld i olika kulturer. I USA saknas sexuell läggning som en grund för diskriminering (17) och år 2015 blev det lagligt för samkönade par att gifta sig i hela USA (18). I Hong Kong, där en av de inkluderade studierna är genomförd (29) varierar acceptansen av samkönade par i olika undersökningar, alltifrån endast 30 procent till 63 procent. Också i Hong Kong saknas en antidiskrimineringslag för LGB-personer och lagen om våld i hemmet (Domestic Violence Ordinance) har endast skyddat samkönade par som bor ihop sedan 2009, tidigare fick fall av våld hos dessa par inget lagligt stöd (29). Dessa faktorer skiljer sig från Sverige, där sexuell läggning är en av diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen (46) och samkönade par har efter ett regeringsbeslut kunnat gifta sig i svenska kyrkan sedan år 2009 (47). Skillnader i rättigheter, rättssystem och acceptans kan innebära att faktorer som upplevd homofobi, diskriminering och stigmatisering kan skilja sig åt beroende på var deltagare i olika studier bor samt när studierna är gjorda och därav ge olika resultat.

STRUKTUR/SAMHÄLLSNIVÅ

Resultaten från studierna på struktur/samhällsnivå varierade i sina fynd. Det fanns både de som visade på korrelation och de som inte gjorde det mellan undersökta faktorer som kategoriserats under struktur/samhällsnivå, och partnervåld. Det kan bero på metodologiska svårigheter då studierna som inkluderats använt olika definitioner av våld, frågebatterier och skalor samt haft svårt att rekrytera ett randomiserat urval vilket påverkar resultatet. Även social desirability bias (social önskvärdhet) kan ha inverkat på resultatet då det är ett känsligt ämne som är socialt tabubelagt. Flera av studierna har också använt sig av enkäter som inte besvarats i en kontrollerad omgivning utan kan ha besvarats i hemmet där ens våldsutövande partner är närvarande (20). För att kunna arbeta evidensbaserat och preventivt med folkhälsoinsatser på struktur/samhällsnivå behövs framförallt fler studier som undersöker riskfaktorer med jämförbara och validerade metoder i Sverige. Ett sätt att skapa mer fokus på problemet och uppmuntra till vidare forskning av god kvalitet skulle kunna vara att "frihet från våld" inkluderas som ett nationellt folkhälsomål.

Struktur/samhällsnivån var den kategori som skiljde sig mest från Heises modell av heterosexuellt partnervåld (se figur 2 och 3). Det skulle kunna förklaras genom att homo- och bisexuella präglas och påverkas av samhällets normer med heterosexualitet som "moraliskt överlägsen" och utgångspunkt för normalitet (5, 8, 22). Normer som heterosexuella inte uppfattar då de inkluderas av dem och själva undermedvetet eller medvetet reproducerar dem. Genom att leva under trycket av olika normer formas olika förutsättningar för våld. Studier gjorda med homo- och bisexuella personer flyttar fokus från kön som förklaringsfaktor till

maktskillnader i en relation till heteronormativitet och strukturell stigmatisering och hur detta används för att skapa maktskillnad i form av kontroll och isolering (48). Forskning kring våld i nära relationer i allmänhet bör utifrån detta inkorporera olika slags maktstrukturer, inte bara könshierarkier, i studier av riskfaktorer. Till exempel kan maktstrukturer som heteronormativitet, homofobi, socioekonomisk status, kulturella faktorer och skillnader inom relationen ha betydelse för att våld i nära relationer ska kunna uppstå (5).

En tidigare översikt av Murray et al (8) nämner den sexuella läggningen och betydelsen av "garderoben" som ett sätt att skapa makt i relationen. Detta överensstämmer med ett kvalitativt fynd av Kubicek et al (34), en grupp homo- och bisexuella män i studien illustrerar hur den sexuella läggningen används som ett verktyg för att skapa makt över sin partner. Även studier av Carvalho et al (41) och Edwards & Sylaska (30) ger små indikationer på "garderobens" betydelse för att skapa kontroll och makt i förhållandet. Ett fynd av Stephenson et al (39) kan kopplas till detta då det påvisar att män vars sociala nätverk är yngre än dem har en lägre risk att utsättas för fysiskt våld (39). Det är tänkbart att det beror på att män med ett yngre socialt nätverk också är mer öppna med sin sexuella läggning och upplever mer acceptans och mindre stigmatisering. Andra unika faktorer som skiljer kontexten mellan heterosexuellt och samkönat partnervåld är internaliserad homofobi/homonegativitet, homofobisk diskriminering eller stigmatisering. Carvalho et al (41) talar i sin studie om begreppet stigma consciousness, utifrån vilken det visade sig att individer som hade högre nivåer av stigma consciousness var mer medvetna om stigmatisering riktad mot homosexuella och därav mer mottagliga för den, hade högre sannolikhet att både utöva och falla offer för partnervåld. Detta fynd står sig dock, som flera andra fynd i denna litteraturstudie, ensamt och återfinns i en artikel som bedömdes ha låg/medelkvalitet (41). Utifrån de studier som undersökt internaliserad homofobi eller homonegativitet kan endast en av fyra studier påvisa en ökad sannolikhet för att vara involverad i våld i samkönade relationer utifrån dessa faktorer (30). Det går inte att utifrån dessa fynd dra några generella slutsatser om vilken betydelse internaliserad homofobi, homofobisk diskriminering och stigma consciousness faktiskt har för utövande eller utsatthet för våld i samkönade relationer. Det är dock tänkbart att dessa normer och strukturer kan bidra till isolering där samkönade par är mer utelämnade till varandra vilket skapar särskilda förutsättningar för våld (5). Minoritetsstress är ett annat fenomen som till följd av stigmatisering sannolikt kan bidra till samkönat partnervåld då partners agerar ut denna stress mot varandra (21).

RELATIONSNIVÅ

Resultaten från studierna på relationsnivå varierade även de i sina fynd. Det fanns både de som visade på samband och de som inte gjorde det mellan undersökta faktorer på relationsnivå och partnervåld. Även här bedöms metodologiska svårigheter och brister ha betydelse. Subkategorier som funnits på relationsnivån överensstämde till stor del med Heises modell av heterosexuellt partnervåld (se figur 2 och 3). Det kan vara så att faktorer som associeras med våld i samkönade relationer på relationsnivå i stor utsträckning är jämförbara med relationsdynamiken i heterosexuella relationer men att andra typer av maktskillnader, stressfaktorer och utsatthet kan förekomma.

Två studier visar på samband mellan konflikt och någon typ av våld i samkönade relationer (29, 31). Dessa studier bedöms vara av medel respektive hög kvalitet men de är av tvärsnittsdesign och inte jämförbara. Fyndet visar dock att konflikt och meningsskiljaktigheter

skulle kunna ha betydelse för olika typer av våld. Ett kvalitativt fynd av Kubicek et al (34) illustrerar detta med hur argumentationer mellan de unga män som deltar i studien kan stegras och leda till våld. Detta fynd illustrerar även de undersökningar av våldscykeln som nämns av Murray et al (8) och beskriver hur spänningar byggs upp i relationen innan våld utbryter. Konflikter i relationen är en faktor som ökar risken för våld i heterosexuella relationer enligt exempel i Heises modell, se figur 2 (15), och det är inte orimligt att anta att det även kan vara en riskfaktor för våld i samkönade relationer. Spänningar i relationen skulle även kunna uppstå till följd av olika typer av skillnader mellan partners som undersöks i fem studier (31, 36, 38, 39, 42). Tre studier undersöker samband mellan åldersskillnad inom relationen och samkönat partnervåld, men det går inte att finna ett tydligt stöd för att åldersskillnader mellan partners har ett samband med partnervåld då endast en artikel ger stöd för det (31, 38, 39). Skillnader i etnicitet, HIV-status, religion och då den ene partnern har mer att säga till om i relationen än den andre är faktorer vars samband med våld i samkönade relationer har identifierats. Dessa faktorer skulle kunna undersökas i framtida studier med jämförbara studieupplägg. Skillnader i makt mellan partners är en faktor som beskrivs ha ett samband med både våld i samkönade relationer och våld i heterosexuella relationer i tidigare studier (5, 15). Därför är det inte ett orimligt antagande att skillnader i relationen som skapar skillnader i makt mellan partners kan ha betydelse för att våld uppstår.

Brister och avvikelser i relationen har undersökts av fyra studier varav alla var på medelhög eller hög nivå (31, 36, 38, 42). Det går inte att jämföra dessa resultat eller finna något stöd för att specifika faktorer har ett samband med våld i samkönade relationer. Brist på tillit, kommunikation eller makt, otillfredsställelse eller dålig överensstämmelse i relationen samt fusion är faktorer som skulle kunna undersökas vidare i framtida studier som möjliga riskfaktorer. Andra faktorer associerade till våld i samkönade respektive heterosexuella relationer är beroende och fusion som beskrivs av bland annat Murray et al (8) och maktlöshet som tas upp av Alexander (21). Att isolera sig så att relationen blir ett slutet system (fusion) beskrivs också i tidigare litteratur av Nationellt centrum för kvinnofrid (5) där heteronormativitet och homofobi presenteras som betydelsefulla faktorer till att detta skulle kunna vara ett mer uttalat fenomen i samkönade relationer. Homofobi i samhället leder till att parterna i en relation isolerar sig och hänvisas till varandra. Detta stödjer det fynd från Milletich et al (36) som visar att fusion är en medierande faktor till våld i samkönade relationer där till exempel högre nivåer av internaliserad homofobi visade sig vara associerat med högre nivåer av fusion som i sin tur var associerat med högre frekvens av utövande av partnervåld (36). När parterna i relationen blir mer beroende av varandra får relationen utstå mer påfrestningar och om också stöd från omgivningens saknas blir dessa personer än mer utsatta vilket kan vara en riskfaktor för våld (5).

INDIVIDNIVÅ

På individnivå har en mängd faktorer studerats med varierande resultat. Av faktorer undersökta i alla inkluderade artiklar faller flest faktorer under kategorin individnivå vilket innebär att det är främst här den analyserade forskningen kring riskfaktorer lagt sin tyngd. Även i denna kategori överensstämmer subkategorierna med Heises modell som ger exempel på riskfaktorer för våld i heterosexuella relationer (se figur 2 och 3) med undantag för subkategorin "HIV". Av de demografiska faktorer som undersökts i de inkluderade artiklarna finner fyra av fem studier (29, 39, 40, 43) stöd för att det finns samband mellan ålder och samkönat partnervåld. Två av fyra artiklar (39, 43) finner stöd för att utbildningsnivån kan ha betydelse för sexuell våld. Det påvisas inga eller endast svaga samband mellan inkomst, pengar, samboboende och

våld. Tre artiklar ger heller inget stöd för att könsskillnader har betydelse för utsatthet eller utövande av någon typ av våld.

Etnicitet identifieras av två studier (38, 43) ha ett samband med olika typer av våld. I detta sammanhang erbjuder undersökningar baserade på hudfärg simplifierade förklaringar till samband då sannolikheten är stor att andra faktorer ligger till grund för det egentliga sambandet, såsom diskriminering, marginalisering och socioekonomisk status. I båda dessa studier har författarna använt variablerna "white" och "non-white" (ljushyad och icke-ljushyad) vilket kan tolkas som att vara ljushyad är utgångspunkten och alla andra hudfärger anses vara avvikelser. Det innebär att dessa studier ytterligare reproducerar "vithet" som norm och bidrar till marginalisering. Etnicitet som riskfaktor för våld i samkönade relationer är troligtvis, precis som sexuell läggning, kontextuellt bundet eftersom nivåer av marginalisering och stigmatisering kan skilja sig i olika delar av världen. Tidigare studier (5, 10, 21) tar upp minoritetsstress som en faktor som kan öka risken för våld i samkönade relationer. Individer som tillhör en minoritetsgrupp kan internalisera samhällets negativa syn på homo- och bisexuella och till följd av detta uppleva ökad psykosocial stress och införliva en negativ självbild (5). Det är då rimligt att anta att individer som tillhör fler än en minoritetsgrupp kan uppleva ytterligare stress och marginalisering i samhället. Det finns därför skäl att ta hänsyn till olika minoritetsgrupper i framtida forskning som undersöker betydelsen av minoritetsstress på grund av sexuell läggning och våld i samkönade (och/eller heterosexuella) relationer.

Barret & St. Pierre (40) finner att personer som identifierar sig som bisexuella rapporterar signifikant fler fall av våld än homosexuella män och kvinnor. Liknande fynd finner Finneran et al (43) i sin studie som visar att män som hade en bakgrund av bisexuellt beteende i Australien rapporterade mer frekventa upplevelser av fysiskt partnervåld. Varför bisexuella män och kvinnor upplever mer våld än homosexuella män och kvinnor är intressant. En förklaring kan vara att det upplevs svårare för bisexuella att passa in i ett samhälle som gärna delar upp människor i ömsesidigt uteslutande grupper, i detta fall antingen homo- eller heterosexuella, där bisexualitet kan ses som ett störande mellanläge som också utmanar tvåsamhetsnormen. Det skulle kunna leda till ytterligare stigmatisering och högre nivåer av minoritetsstress när bisexualitet ses som problematiskt både bland heterosexuella och HBT-världen (5). Det skulle även kunna förklaras utifrån Baker et als (17) tankegångar kring betydelsen av svartsjuka i förhållande till detta. Författarna menar att partners till bisexuella kan uppleva mer hot i form av konkurrens och därav hamna i fler situationer som potentiellt kan utlösa våld. Svartsjuka är en riskfaktor som identifierats i tre studier (31, 34, 37). Svartsjuka och andra karaktärsdrag som svårigheter med närhet och kommunikation samt isolering stämmer väl in på interpersonella färdigheter och begränsningar hos män som misshandlar kvinnor. En studie av Poorman & Seelau ger stöd för att sådana faktorer finns hos både homosexuella kvinnor och män som utövar våld mot sin partner (49). Subkategorier på individnivå i den här litteraturstudien visar att här finns likheter med våld i heterosexuella relationer och trots att det är känt att män står för en större del av den misshandel som sker i heterosexuella relationer (11) finner tre av tre artiklar inget signifikant samband mellan kön och utsatthet eller utövande av någon typ av partnervåld (29, 33, 35). Detta skulle kunna förklaras utifrån Jacobson et als studie (32) som undersöker skillnader mellan maskulina och feminina genusuttryck i förhållande till samkönat partnervåld och finner signifikanta skillnader. Studien indikerar en stark relation mellan genusuttryck, våldsutsatthet och våldsutövande där relationen mellan maskulinitet och våldsutövande är stark (32). Det kan innebära att riskfaktorer för utövande av och utsatthet för partnervåld inte härstammar från män och kvinnors genetiska olikheter utan från normer om maskulinitet och femininitet. Tidigare studier har visat att högre poäng på en maskulinitetsskala korrelerar med högre nivåer av våld

hos både män och kvinnor (5, 17). Normer om maskulinitet och femininitet ageras och reproduceras av människor även i språket (50), vilket till exempel märks i begrepp som används i flera av de inkluderade artiklarna. Män som har sex med män (MSM) är ett återkommande begrepp inom forskningsområdet våld i samkönade relationer som används för att inte anta att mäns som har sex med män definierar sig som homo- eller bisexuella. Vad som är intressant är att något liknande begrepp för kvinnor inte förekommit utan istället används benämningen homo- och bisexuella kvinnor. Någon förklaring till detta har inte påträffats.

Resultatet i den här litteraturstudien ger inget tydligt stöd för att en historia av upplevt våld inom familjen under uppväxten är associerat med våld i samkönade relationer. Två studier har undersökt detta och finner inga signifikanta samband (29, 36). Däremot finner två studier signifikanta samband mellan utsatthet för psykologisk aggression, tidigare fysiskt aggressiva relationer, utsatthet för fysiskt våld och utövande av partnervåld eller enbart fysiskt våld (30, 36). Inga generella slutsatser kan dras om tidigare erfarenheter av våld har betydelse för våld i samkönade relationer eller inte, men tidigare översikter visar att tidigare upplevelser av våld inom familjen är en riskfaktor för våld i heterosexuella relationer (8, 15, 17, 19) och därför skulle detta kunna undersökas vidare i framtida studier.

Sex av sex studier finner ett samband mellan alkohol eller andra droger och någon form av samkönat partnervåld (29, 31, 33, 34, 37, 42). Detta fynd bekräftas även av tidigare litteratur (8, 17, 19) samt av Heises modell med exempel från våld i heterosexuella relationer (se figur 2) (15), där alkoholmissbruk identifieras som en riskfaktor för partnervåld. Eftersom homo- och bisexuella är en stigmatiserad grupp i flera avseenden kan det betyda att de oftare har en högre alkoholkonsumtion till följd av minoritetsstress. Att alkoholkonsumtion också korrelerar med våld i samkönade relationer, antingen som en utlösande faktor eller som en konsekvens, gör att denna grupp kan vara extra utsatt för alkoholproblem (5). Förebyggande arbete mot alkoholmissbruk kan bidra till att färre våldsamma situationer uppstår och att vara särskilt uppmärksam och ställa rätt frågor till personer med alkoholproblem kan göra att de som är utsatta för samkönat partnervåld lättare fångas upp i vård och social omsorg.

Den unika faktorn HIV korrelerar med någon form av samkönat partnervåld enligt alla tre studier som undersökt sambandet (38, 42, 43). Även tidigare studier kring våld i samkönade relationer finner samband mellan HIV och våld i samkönade relationer (8, 10, 23). Det kan kopplas till det faktum att det fortfarande finns fördomar, myter och stigmatisering kring HIV och Aids samt att det blir ytterligare ett vapen för förövaren som kan hota att avslöja sin partners HIV-status (23). En kvalitativ studie av Oliffe et al (37) illustrerar detta med att de homosexuella män som ingick i studien indikerade att en HIV-positiv status ökade deras sårbarhet och risk att bli förnedrade av en partner (37). HIV som en potentiell riskfaktor för partnervåld ser ut att vara unikt för just våld i samkönade relationer. Denna faktor är förmodligen extra kontextuellt bunden och mer vanligt förekommande i områden eller länder där HIV har hög prevalens och i högre grad är stigmatiserat.

NIVÅERNA SAMVERKAR

Makt är en gemensam faktor för alla de funna subkategorierna i struktur/samhälls-, relations-, och individnivå. Det heteronormativa samhället är en maktstruktur som kan påverka individer i form av minoritetsstress eller genom internalisering. Att avslöja partners sexuella läggning kan användas som ett maktmedel för att kontrollera en partner. Konflikter, skillnader, avvikelser och brister i relationen är faktorer som alla kan relateras till maktskillnader och/eller

kontroll i relationen. På individnivå kan olika personliga karaktäristiska, beteenden och historia användas som maktmedel samt potentiellt öka risken för maktasymmetrier och kontrollbeteenden i ett förhållande. Heises ekologiska modell visar att de olika nivåerna hänger ihop och växelverkar med varandra (44). En riskfaktor på struktur/samhällsnivå kan inte vara en riskfaktor om de inte levs ut i verkligheten och vice versa. Som exempel återfinns ”garderobens” betydelse på samhällsnivån eftersom att samhällsförtrycket innebär att det kan vara illa att avslöja den sexuella läggningen. Avslöjandet, rädslan eller hoten sker dock på individnivå eftersom det är ett val individen gör. Så är fallet för många strukturella och samhälleliga faktorer då de måste levas ut i en verklighet som går att ta på, det vill säga individnivån.

METODDISKUSSION

Precis som andra litteraturöversikter i ämnet hade även den här litteraturstudien metodologiska brister, som framförallt handlade om bristande möjlighet till att finna och inkludera artiklar med randomiserade urval, likartade definitioner och mätmetoder. Det försvarade analysen och minskade möjligheterna till ett mer enhetligt resultat. Att inkludera studier som endast undersökte samma typer av våld, med liknande definitioner, frågebatterier och skalor hade underlättat analysen och kunnat påvisa ett mer enhetligt resultat. Dessa metodologiska brister och svårigheter är ett tidigare känt problem inom forskningsområdet och det krävs en kraftig utökning av studier med homogena metoder för att skapa möjligheter att jämföra resultaten.

Resultatet i den här litteraturstudien har framställts utifrån artiklar som tagits fram genom en systematisk sökning. Studien har följt riktlinjerna för en systematisk litteraturstudie men inte uppnått alla. Ett exempel är att artiklar som inte fanns tillgängliga i fulltext exkluderades automatiskt vilket inte är systematiskt och kan i sin tur ha förändrat resultatet. Detta gjordes till följd av tidsbrist och ekonomiska förutsättningar. Sökorden som användes i sökningen valdes ut från frekvent använda ord och termer i tidigare litteratur kring ämnet (se datainsamlingsmetod) och arbetades fram under en längre tid enligt PICO- metoden (24, 25). Något sökord för riskfaktor med synonymer inkluderades inte i den systematiska sökningen då det hade begränsat de faktorer som undersöks i artiklarna till vedertagna riskfaktorer samt begränsat antalet artiklar. Efter den systematiska sökningen valdes en rad artiklar bort utifrån de inkluderings- och exkluderingskriterier som presenteras i metoden. En rad artiklar exkluderades utifrån titel och trots att detta gjorts med försiktighet kan det betraktas som en svaghet i studien då det bland dessa kunde funnits relevanta artiklar efter granskning av abstract eller fulltext. Dessutom har artikelsökningar endast gjorts i tre databaser, varav Scopus har tillhandahållit merparten av artiklarna, Gender Studies Database tre stycken och Sociological abstracts ingen. De databaser som det inte gjorts någon sökning i hade kunnat ge andra relevanta artiklar. Den systematiska sökningen genererade i 13 kvantitativa artiklar och två kvalitativa. Det ansågs vara en god balans då kvalitativa artiklar inte går att generalisera i samma utsträckning men ändå är viktiga för att komplettera och skapa djupare förståelse för de kvantitativa resultaten. Fyra artiklar som inkluderades visade sig vara skrivna av Stephenson (31, 38, 39, 43) där tre av dem var tillsammans med Finneran (31, 39, 43) varav en gemensamt med Sullivan (43) som även skrev den fjärde tillsammans med Stephenson (38), vilka förefaller vara verksamma inom samma forskargrupp. Resultatet kan ha påverkats av detta då författarnas förståelse har präglat nästan en tredjedel av de artiklar som inkluderades. Trots det ansågs detta inte vara anledning till exkludering då artiklarna inkluderats utifrån relevans vilket ansågs vara av större vikt. Det kan dock anses vara en svaghet i denna studie. En annan svaghet med studien är att de flesta artiklar är tvärsnittsstudier vilket innebär att det inte går att säga något om kausaliteten d.v.s. avgöra om variabeln föregår utfallet eller är en effekt av utfallet (51).

Endast ett fåtal svenska artiklar påträffades i sökningen vilka exkluderades tidigt då de inte var relevanta för syftet. Homo- och bisexuellas rättigheter, rättssystem, acceptans för samkönade par och hur man ser på våld i olika kulturer ser olika ut världen över och därför kan bristen på artiklar från Sverige medföra svårigheter att generalisera resultatet till en svensk kontext. Ytterligare inklusionskriterier valdes för att minska risken att få en för bred spridning av olika kulturella förutsättningar, till exempel inkluderades endast artiklar huvudsakligen utförda i ett OECD-land eller artiklar där kontexten kring homo- och bisexuellas rättigheter är beskriven. För att vidare försäkra att kontexten inte påverkat resultatet jämfördes funna kategorier med exempel på faktorer i modellen för våld i heterosexuella relationer (se teoretiskt ramverk) (15). Faktorer funna i denna uppsats på både individ- och relationsnivå stämde väl överens med modellen för våld i heterosexuella relationer. På struktur/samhällsnivån påträffades skillnader, då homo- och bisexuella till skillnad från heterosexuella personer präglas av homofobi/negativitet, heteronormer och internaliserad homofobi. Endast artiklar skrivna på engelska har inkluderats vilka har tolkats och översatts av författarna, det innebär en risk att feltolkningar av begrepp och felöversättningar gjorts. Begrepp som inte har någon direkt vedertagen översättning på svenska har skrivits ut på engelska inom parentes efter författarnas översättning för att minimera feltolkningar.

Utifrån kvalitetsgranskningen identifierades tre artiklar med hög kvalitet, två med medel/hög kvalitet, åtta med medelkvalitet, en med medel/låg kvalitet och en med låg kvalitet. Trots att två artiklar hade en kvalitetsbedömning under medel (34, 41) ansågs det inte vara ett skäl för exkludering då grunderna för den låga kvaliteten enligt granskningsmallarna inte övervägde författarnas generella bedömning och studiernas kvalitet fanns i åtanke under analysen. I granskningen av Carvalho et al (41) bedömdes bristerna främst finnas i studiens hantering av bortfall och kring selektionen. Dessa brister finns i flera av studierna men det fanns också i denna studie tveksamheter i rapportering av urval och definitioner vilket gör det svårt att bedöma hur väl studien utförts. För övrigt anser författarna att studien gjort en korrekt bedömning av utfallen. Studien av Kubicek et al (34) bedöms ha låg kvalitet främst på grund av reflexiviteten och brister i rapportering av studiedesignen (till exempel selektion och beskrivning av miljön). Rapporteringen av fynd har också vissa brister men analysen bedöms ändå ha en viss trovärdighet då den är tydligare beskriven och resultaten samstämmer med annan litteratur. Eftersom merparten av artiklarna som inkluderats har varit av medelkvalitet och är av tvärsnitts- eller kvalitativ design är resultatet trovärdigt endast på en svag nivå och ska tolkas med viss försiktighet.

Den här uppsatsen har haft en deduktiv ansats vilket innebär att studien utgår från en teori, i detta fall Heises ekologiska modell (44). Genom att utgå från denna teori har analysen startat i antaganden baserat på tidigare kunskap och präglats av denna. Till skillnad från en induktiv ansats då analysen startar i empirin. Den deduktiva ansatsen har styrt syfte, analys och resultat (52). Vid en induktiv ansats hade syfte och analys utformats förutsättningslöst för att utveckla nya kategorier, begrepp eller teorier (24). Detta hade kunnat leda till ett annat resultat, där andra mönster och kategorier "växt" fram ur analysenheten. Då våld i samkönade relationer är ett komplext fenomen där många risk- och friskfaktorer verkar i olika dynamiska skikt applicerades en lämplig modell som kunde hjälpa till att förklara fenomenet och kartlägga faktorerna. Innehållsanalysen kan också ha påverkats av författarnas förförståelse. I egenskap av studenter i folkhälsovetenskap finns en förförståelse från den folkhälsovetenskapliga disciplinen och dess ontologiska antaganden. Även författarnas tidigare kunskaper, yrkesliv och erfarenheter kan påverka de tolkningar som gjorts. Som en följd av detta har författarnas förförståelse diskuterats sinsemellan för att öka medvetenheten om den betydelse det kan ha

för resultatet. Även varje del i resultatet har diskuterats författarna emellan för att synliggöra olika tolkningar och motivera de beslut som tagits (53).

KONKLUSION

Den här litteraturstudien har haft för avsikt att öka kunskap om riskfaktorer kring våld i samkönade relationer. Till följd av metodologiska svårigheter i de underliggande studierna blev resultatet i denna litteraturstudie splittrat med olika typer av samband som inte gick att jämföra studierna emellan. Några generella slutsatser kring potentiella riskfaktorer är därför svåra att dra trots att åtskilliga fynd visat sig stämma överens med tidigare forskning.

Den något skeva fördelningen av fynd under respektive kategori tyder på att majoriteten av studierna gjorts på individnivå följt av relationsnivå med endast ett fåtal på struktur/samhällsnivå. Struktur/samhällsnivå var även den kategori som utifrån Heises modell skiljde sig mest ifrån faktorer som ger upphov till heterosexuellt partnervåld. I övrigt fanns många likheter på relations- och individnivå. Det är tydligt att en mängd faktorer måste beaktas för att förebygga våld i samkönade relationer och att flera olika faktorer hänger ihop på olika nivåer och skapar ett komplext orsaksmönster. Mer forskning krävs på alla nivåer och främst på struktur/samhällsnivå för att bringa klarhet i de faktorer som har betydelse för samkönat partnervåld och utifrån det kunna tillämpa verkningsfullt förebyggande folkhälsoarbete. Forskning på samkönat partnervåld kan även ge mer kunskap om våld i heterosexuella relationer när olika maktstrukturer undersöks och därigenom slå hål på myter om kön som förklaringsfaktor till varför våld i nära relationer uppstår. För att skapa mer fokus på problemet och uppmuntra till vidare forskning bör "frihet från våld" inkluderas som ett nationellt folkhälsomål.

REFERENSLISTA

1. World Health Organisation. Global status report on violence prevention 2014 [Internet]. Luxembourg: World Health Organisation, United nations office on drugs and crime, United nations development programme; 2014. [citerad 2016-04-04]. Hämtad från: [file:///C:/Users/Ida%20Larsson/Downloads/9789241564793_eng%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Ida%20Larsson/Downloads/9789241564793_eng%20(1).pdf)
2. Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet. Våld och Hälsa- En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa [Internet]. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala Universitet; 2014. NCK-rapport 2014:1. [citerad 2016-04-04]. Hämtad från: [http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/418/NCK-rapport_prevalens_Vald_och_halsa_www.pdf%20-%20_utma=1.1260431859.1390299608.1393399440.1393406751.3&_utmb=1.2.10.1393406751&_utmc=1&_utmz=1.1393406751.3.3.utmcsr=google%7Cutmccn=\(organic\)%7Cutmcmd=organic%7Cutmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmik=196941228](http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/418/NCK-rapport_prevalens_Vald_och_halsa_www.pdf%20-%20_utma=1.1260431859.1390299608.1393399440.1393406751.3&_utmb=1.2.10.1393406751&_utmc=1&_utmz=1.1393406751.3.3.utmcsr=google%7Cutmccn=(organic)%7Cutmcmd=organic%7Cutmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmik=196941228)
3. Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R. World report on violence and health [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2002. [citerad 2016-04-04]. Hämtad från: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf
4. Frenzel A. Brott i nära relationer- En nationell kartläggning [Internet]. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2014. Rapport 2014:8. [citerad 2016-04-04]. Hämtad från: https://www.bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf
5. Nationellt centrum för kvinnofrid Uppsala universitet. Våld i samkönade relationer– en kunskaps- och forskningsöversikt [Internet]. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet; 2009. NCK-rapport 2009:2. [citerad 2016-04-04]. Hämtad från: http://www.kvindraadet.dk/files/V%C3%A5ld%20i%20samk%C3%B6nade%20relationer_0.pdf
6. Statens folkhälsoinstitutet. Homosexuellas, bisexuellas och transpersoners hälsosituation, Återrapportering av regeringsuppdrag att undersöka och analysera hälsosituationen bland hbt-personer [Internet]. Stockholm: Folkhälsoinstitutet; 2005. 2005:19. [citerad 2016-04-05]. Hämtad från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/12296/a200519-uppdraghbt-0512.pdf>
7. Berglund A, Pettersson R. Studier av våldsutsatthet internationellt och i Sverige– en översikt [Internet]. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet; 2013. [citerad 2016-04-05]. Hämtad från: <http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/436/Prevalens%20%C3%96versik.pdf>
8. Murray CE, Mobley KA, Buford AP, Seaman-DeJohn MM. Same-sex intimate Partner Violence. Journal of LGBT Issues in Counseling. 2007;1(4):7-30.

9. Socialstyrelsen. Våld i nära relationer, Definition av våld och utsatthet i nära relationer. Stockholm: Socialstyrelsen; [cited 2016 04-04]. Available from: <https://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer/valdsutovare/definition>.
10. Ristock J. Relationship Violence in Lesbian/Gay/ Bisexual/Transgender/Queer [LGBTQ] Communities - Moving Beyond a Gender-Based Framework. Violence Against Women Online Resources; 2005.
11. Irlander Å, Hvitfeldt T. NTU 2011 Om utsatthet, trygghet och förtroende [Internet]. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2012. Rapport 2012:2. [citerad 2016-04-05]. Hämtad från: https://www.bra.se/download/18.65a2909f135a9f5a1cb80004059/1371914736774/2012_2_ntu2011.pdf
12. Brottsförebyggande Rådet. Brott och statistik, Våld och misshandel [Internet]. Brottsförebyggande Rådet; 2016. [uppdaterad 2016-04-12; citerad 2016 04-04]. Hämtad från: <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-och-misshandel.html>.
13. Engström A. Nationellt centrum för kvinnofrid-Kunskapsbanken- Våld i nära relationer [Internet]. Uppsala: Uppsala Universitet; 2014 [citerad 2016 04-04]. Hämtad från: http://www.nck.uu.se/kunskapscentrum/kunskapsbanken/amnen/vald_i_nara_relationer/vald_i_nara_relationer_ammesguide/.
14. Eriksson A, Hradilova Selin K, Westlund O. Våld mot närstående- Brottsutvecklingen i Sverige år 2008–2011 [Internet]. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. [citerad 2016-04-07]. Hämtad från: https://www.bra.se/download/18.22a7170813a0d141d2180007794/2012_13_Brottsutvecklingen_i_Sverige_2008_2011.pdf
15. Socialstyrelsen. Kostnader för våld mot kvinnor- En samhällsekonomisk analys 2006 [Internet]. Stockholm: Socialstyrelsen. Artikelnr 2006-131-34. [citerad 2016-04-07]. Hämtad från: https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/9744/2006-131-34_200613134_rev.pdf
16. Folkhälsomyndigheten. Ämnesområden, Livsvillkor och levnadsvanor, Folkhälsans utveckling – 11 målområden. Solna: Folkhälsomyndigheten; 2015 [uppdaterad 2015-03-13; citerad 2016 04-06]. Hämtad från: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/>
17. Baker N, Buick J, Kim S, Moniz S, Nava K. Lessons from Examining Same-Sex Intimate Partner Violence. Sex Roles. 2013;69(3/4):182-92.
18. Gelin M. Homoäktenskap lagligt i hela USA Stockholm. Dagens Nyheter [Internet]. 2015-06-26 [uppdaterad 2015-06-26; citerad 2016 05-18] Hämtad från: <http://www.dn.se/nyheter/varlden/homoaktenskap-lagligt-i-hela-usa/>.
19. Burke LK, Follingstad DR. Violence in lesbian and gay relationships: Theory, prevalence, and correlational factors. Clinical Psychology Review. 1999;19(5):487–512.

20. Murray CE, Mobley AK. Empirical Research About Same-Sex Intimate Partner Violence: A Methodological Review. *Journal of Homosexuality*. 2009;56(3):361-86.
21. Alexander CJ. Violence in Gay and Lesbian Relationships. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*. 2002;14(1):95-8.
22. Dahl U. "Det viktigaste är inte vad extremisterna tycker utan vad den stora majoriteten gör"- Från hatbrott och homofobi till heteronormativitet och intersektionalitet. En kunskapsinventering och situering av forskning. Stockholm: Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Forum för levande historia; 2005.
23. Gårdfeldt L. Kvinna slår kvinna Man slår man- Homosexuell partnermisshandel [Internet]. Stockholm: Nationellt råd för kvinnofrid, Uppsala universitet; 2003. [citerad 2016-04-07]. Hämtad från:
[http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/175/Kvinna%20sl%C3%A5r%20kvinna_man%20sl%C3%A5r%20man%5B1%5D.pdf#_utma=1.1904160928.1459509396.1463573591.1463942560.6&_utmb=1.2.10.1463942560&_utmc=1&_utmz=1.1463942560.6.6.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmik=125883533](http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/175/Kvinna%20sl%C3%A5r%20kvinna_man%20sl%C3%A5r%20man%5B1%5D.pdf#_utma=1.1904160928.1459509396.1463573591.1463942560.6&_utmb=1.2.10.1463942560&_utmc=1&_utmz=1.1463942560.6.6.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmik=125883533)
24. Forsberg C, Yvonne W. Att göra systematiska litteraturstudier- Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning. Stockholm: Författaren och Natur & Kultur; 2016.
25. Bettany Saltikov J. How to do a systematic literature review in nursing: A step-by-step guide. Maidenhead: Open University Press; 2012.
26. SBU. Arbetsmiljöns betydelse för symtom på depressions- och utmattningssyndrom - En systematisk litteraturoversikt. Bilaga 5. SBU; 2014.
27. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *International Journal for Quality in Health Care*. 2007;19(6):349-57.
28. Vetenskapsrådet. Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. CODEX. [citerad 2016-04-14]. Hämtad från:
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>
29. Chong ESK, Mak WWS, Kwong MMF. Risk and Protective Factors of Same-Sex Intimate Partner Violence in Hong Kong. *Journal of Interpersonal Violence*. 2013;28(7):1476-97.
30. Edwards KM, Sylaska KM. The Perpetration of Intimate Partner Violence among LGBTQ College Youth: The Role of Minority Stress. *Journal of Youth and Adolescence*. 2013;42(11):1721-31.
31. Finneran C, Stephenson R. Antecedents of intimate partner violence among gay and bisexual men. *Violence and Victims*. 2014;29(3):422-35.
32. Jacobson LE, Daire AP, Abel EM, Lambie G. Gender Expression Differences in Same-Sex Intimate Partner Violence Victimization, Perpetration, and Attitudes among LGBTQ College Students. *Journal of LGBT Issues in Counseling*. 2015;9(3):199-216.

33. Kelly BC, Izienicki H, Bimbi DS, Parsons JT. The Intersection of Mutual Partner Violence and Substance Use Among Urban Gays, Lesbians, and Bisexuals. *Deviant Behavior*. 2011;32(5):379-404.
34. Kubicek K, McNeeley M, Collins S. Young Men Who Have Sex With Men's Experiences With Intimate Partner Violence. *Journal of Adolescent Research*. 2016;31(2):143-75.
35. Matte M, Lafontaine M-F. Validation of a Measure of Psychological Aggression in Same-Sex Couples: Descriptive Data on Perpetration and Victimization and Their Association with Physical Violence. *Journal of GLBT Family Studies*. 2011;7(3):226-44.
36. Milletich RJ, Gumienny LA, Kelley ML, D'Lima GM. Predictors of Women's Same-Sex Partner Violence Perpetration. *Journal of Family Violence*. 2014;29(6):653-64.
37. Oliffe JL, Han C, Maria ES, Lohan M, Howard T, Stewart DE, et al. Gay men and intimate partner violence: A gender analysis. *Sociology of Health and Illness*. 2014;36(4):564-79.
38. Stephenson R, Rentsch C, Salazar LF, Sullivan PS. Dyadic characteristics and intimate partner violence among men who have sex with men. *Western Journal of Emergency Medicine*. 2011;12(3):324-32.
39. Stephenson R, Sato KN, Finneran C. Dyadic, partner, and social network influences on intimate partner violence among male-male couples. *Western Journal of Emergency Medicine*. 2013;14(4):316-23.
40. Barrett BJ, St. Pierre M. Intimate Partner Violence Reported by Lesbian-, Gay-, and Bisexual-Identified Individuals Living in Canada: An Exploration of Within-Group Variations. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*. 2013;25(1):1-23.
41. Carvalho A, Lewis R, Derlega V, Winstead B, Viggiano C. Internalized Sexual Minority Stressors and Same-Sex Intimate Partner Violence. *Journal of Family Violence*. 2011;26(7):501-9.
42. Eaton L, Kaufman M, Fuhrel A, Cain D, Cherry C, Pope H, et al. Examining Factors Co-Existing with Interpersonal Violence in Lesbian Relationships. *Journal of Family Violence*. 2008;23(8):697-705.
43. Finneran C, Chard A, Sineath C, Sullivan P, Stephenson R. Intimate partner violence and social pressure among gay men in six countries. *Western Journal of Emergency Medicine*. 2012;13(3):260-71.
44. Heise LL. *Violence against women: an integrated, ecological framework*. Sage publications, Inc. 1998;4(3):262-90.
45. Danielson E. *Kvalitativ innehållsanalys. I: Henricson M, redaktör. Vetenskaplig teori och metod- Från idé till examination inom omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur AB; 2012. s. 329-342.

46. Diskrimineringsombudsmannen. Lag & Rätt- Diskrimineringslagen. Stockholm: 2016 [uppdaterad 2016-03-08; citerad 2016-05-18]. Hämtad från: <http://www.do.se/lag-och-ratt/diskrimineringslagen/?acceptCookies=true>.
47. Statistiska centralbyrån. Hitta statistik-Artiklar-Giftermål mer populärt än partnerskap Stockholm: Statistiska centralbyrån; 2014. [uppdaterad 2014-07-22; citerad 2016 05-18]. Hämtad från: http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Giftermal-mer-populart-an-partnerskap/.
48. Holmberg C, Stjernqvist U, Sörensen E. Våldsamt lika och olika- Om våld i samkönade parrelationer. Stockholm: Centrum för genusstudier; 2005. 36.
49. Poorman PB, Seelau SM. Lesbians Who Abuse Their Partners: Using the FIRO-B to Assess Interpersonal Characteristics. *Women & Therapy*. 2001;23(3):87-105.
50. Butler J, Rosenberg T. Könet brinner! Texter i urval. Stockholm: Natur och Kultur; 2005.
51. Billhult A, Gunnarsson R. Kvantitativ studiedesign och stickprov. I: Henricson M, editor. Vetenskaplig teori och metod- Från idé till examination inom omvårdnad. Lund: Studentlitteratur AB; 2012. s. 115-126.
52. Priebe G, Landström C. Den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar- grundläggande vetenskapsteori. I: Henricson M, redaktör. Vetenskaplig teori och metod- från idé till examination inom omvårdnad. Lund: studentlitteratur AB; 2012. s. 31-50.
53. Henricson M, Billhult A. Kvalitativ design. I: Henricson M, redaktör. Vetenskaplig teori och metod- Från idé till examination inom omvårdnad Lund: Studentlitteratur AB; 2012. s. 129-137.

BILAGA 1

SAMMANFATTNING AV ARTIKLAR

Referens	Författare, Titel, År, Land	Syfte	Urval	Design	Huvudfynd	Kvalitet
(41)	Carvalho, A.F., Lewis, R.J., Derlega, V.J., Winstead, B.A., Viggiano, C. Internalized sexual minority stressors and same-sex intimate partner violence. 2011, USA	Syftet var att undersöka förhållandet mellan internhomofobi, stigmatisering medvetande, och öppenhet för självrapporterad våldsutsatthet och våldsutövande i en samkönad relation.	Urvalet bestod av 581 homosexuella män och kvinnor i ålder 18-51+.	Tvärsnittsstudie	En fjärdedel rapporterade att de utsatts för våld i en samkönad relation och nästan 10 % rapporterade att de själva varit våldsutövare. Individer som rapporterade utsatthet för våld i en samkönad relation och förövare hade högre nivåer av stigma consciousness. Individer med höga nivåer av stigma consciousness (mer minoritetsstress) har högre sannolikhet att vara involverad i en våldsam relation.	Medel/Låg
(29)	Chong, E.S.K. Mak, W.W.S. Kwong, M.M.F. Risk and protective factors of same-sex intimate partner violence in Hong Kong. 2013, Hong Kong	Syftet var att undersöka effekten av association mellan ett flertal skydds-och riskfaktorer för utövande av psykologiskt och fysiskt misshandel bland samkönade par.	Urvalet bestod av 306 respondenter, 18 år eller äldre, som nu eller tidigare hade varit i en samkönad relation de senaste två åren som varat minst två veckor.	Tvärsnittsstudie	Konflikt i relationen och dålig hantering av ilska visade sig vara riskfaktorer för fysiskt och psykiskt våld. Dominans och missbruk var signifikant associerade med psykisk aggression och fysiskt våld men med små effektstorlekar. Psykologisk aggression medierade relationen mellan hantering av ilska, fysiskt överfall och mellan konflikt och fysiskt våld.	Medel

(30)	<p>Edwards, K.M. Sylaska, K.M.</p> <p>The perpetration of intimate partner violence among LGBTQ college youth: the role of minority stress.</p> <p>2013, USA</p>	<p>Syftet med denna studie var att bedöma hur aspekter av minoritetsstress korrelerar med fysiskt, sexuellt och psykiskt utövande av partnervåld som begås av HBTQ personer som studerar på högskolan.</p>	<p>Urvalet bestod av 391 högskolestudenter som identifierade sig som HBTQ, 18-25 år samt i ett samkönat förhållande.</p>	<p>Tvärsnittsstudie</p>	<p>På bivariat nivå, var fysiskt våldsutövande (VU) relaterad till att hålla sin identitet hemlig och internaliserad homonegativitet; sexuellt VU var relaterat till intern homonegativitet; och psykologiska VU var relaterad till utsatthet pga. sexuell läggning. På den multivariata nivån var psykologisk VU relaterat till minoritetsstress variabler, medan fysiskt och sexuellt VU var båda relaterade till intern homonegativitet; fysisk VU var också relaterad till att hålla sin identitet hemlig.</p>	<p>Medel</p>
(35)	<p>Matte, M Lafontaine M-F</p> <p>Validation of a Measure of Psychological Aggression in Same-Sex Couples: Descriptive Data on Perpetration and Victimization and Their Association with Physical Violence</p> <p>2011, USA</p>	<p>Syftet var att undersöka psykometriska egenskaper i den psykologiska aggressionsskalan i CTS2**, prevalens av psykiskt och fysiskt våld, relationen mellan psykologiskt och fysiskt våld samt korrelation med tillfredsställelse i relationen och svårigheter med/ångest av närhet.</p>	<p>Urvalet bestod av 143 kvinnor och 75 män, minst 18 år, engelsktalande, med en nuvarande samkönad relation som varat i minst 12 månader.</p>	<p>Tvärsnittsstudie</p>	<p>Stöd för intern konsistens i skalorna för utövande av, och offer för, psykologisk aggression. Svårigheter med/ångest av närhet var starkt korrelerat med utövande och utsatthet för psykologisk aggression, med vissa undantag. Relationen mellan psykologisk aggression och fysiskt våld i samkönad relation var stark i denna population. Ett svagt stöd för genusskillnader i psykologisk aggression.</p>	<p>Medel</p>
(31)	<p>Finneran, C Stephenson, R</p> <p>Antecedents of intimate partner violence among gay and bisexual men.</p>	<p>Syftet var att kvantitativt undersöka faktorer/utlösare, tidigare identifierade kvalitativt som sannolika orsaker till partnervåld i</p>	<p>Urvalet bestod av 700 homo- och bisexuella män, över 18 år, som bor i närheten av Atlantas tunnelbana och har haft sex men en</p>	<p>Tvärsnittsstudie och beskrivande kvalitativ förstudie</p>	<p>Resultat redovisar utlösare av våld som identifierats i en kvalitativ studie. Den kvantitativa analysen visar att män som rapporterar att de nyligen blivit utsatta för våld i en samkönad relation accepterade betydligt fler</p>	<p>Hög</p>

	2014, USA	samkönade relationer mellan män.	annan man under de senaste sex månaderna.		faktorer/utlösare av våld i samkönade relationer än män som inte blivit nyligen utsatta för den typen av våld.	
(32)	Jacobson, L.E. Daire, A.P. Abel, E.M. Lambie, G. Gender expression differences in same-sex intimate partner violence victimization and attitudes among LGBTQ collages students. 2015, USA	Studien mäter skillnader mellan feminina och maskulina individer som identifierar sig som lesbiska, homosexuella, bisexuella, och transgender (HBTQ i deras självrapporterade utsatthet, våldsutövande och acceptans av våld i samkönade relationer.	Urvalet bestod av 278 individer som studerade vid högskola, identifierade sig som HBTQ och som haft minst ett samkönat förhållande.	Tvärnittsstudie	Resultat visade att maskulina HBTQ-studenter rapporterade högre nivåer av utsatthet, våldsutövande, och acceptans av våld, vilket ger konsekvenser vid bedömningen av risk- och skyddsfaktorer för samkönat partnervåld.	Hög
(34)	Kubicek, K. McNeeley, M. Collins, S. Young men who have sex with men's experiences with intimate partner violence. 2016, USA	Undersöker vilken typ av våld som yngre MSM* upplevt både som utövare och offer, hur de beskriver sina upplevelser av våld i samkönad relation samt i vilken utsträckning kvalitativa resultat kan ge insikt i kvantitativ data.	Män som själva identifierar sig som gay, bisexuell eller MSM*, mellan 18-25 år och har haft en primär partnerrelation med en annan man inom de senaste 12 månaderna. Urvalet bestod av 101 kvantitativa enkäter och 26 kvalitativa intervjuer.	Mixad metod; tvärnittsstudie och grounded theory med kvalitativa intervjuer.	Visar hög prevalens av alla typer av våld i samkönade relationer. Mindre allvarligt emotionellt och fysiskt våld har skett före mer allvarliga former. Alkohol och olagliga substanser bidrog eller förvärrade våldet. Partnervåld beskrevs vara en del av tidiga, eller första relationen. Katalysatorn för våldet var ofta svartsjuka och sociala medier eller textmeddelanden stimulerade ofta detta.	Låg
(40)	Barrett B.J. St.Pierre Melissa	Syftet var att undersöka prevalens av olika typer av våld, skillnader i rapportering av våld i nära	Data från ett nationell representativ enkät insamlad mellan januari och december 2004.	Tvärnittsstudie	Det var mer sannolikt att bisexuella hade upplevt våld i nära relation och hade högre risk att utsättas för allvarligare våld. Personer med lägre	Medel/Hög

	<p>Intimate Partner Violence Reported by Lesbian Gay and Bisexual Identified Individuals Living in Canada: An Exploration of Within Group Variations</p> <p>2013, Kanada</p>	<p>relation baserat på socioekonomisk status, tidigare upplevelser av diskriminering, sexuell läggning och kön. Skillnader i allvarlighetsgrad på våldet baserat på sexuell läggning och kön</p>	<p>Urvalet bestod av 186 personer som identifierade sig som gay, lesbiska eller bisexuella och som haft eller hade en nuvarande relation. Medelålder 38-39 år.</p>		<p>utbildning och fysiska och mentala hinder hade högre risk för våld i nära relation.</p>	
(36)	<p>Milletich, R.J. Gumienny, L.A. Kelly, M.L. D’Lima, G.M.</p> <p>Predictors of women’s same-sex partner violence perpetration.</p> <p>2014, USA</p>	<p>Syftet var att undersöka variabler som familjens ursprung, individuella egenskaper och egenskaper inom relationen som prediktorer för kvinnors rapportering av fysisk aggression från deras nuvarande eller senaste samkönade partner.</p>	<p>Urvalet bestod av 209 kvinnor som var mist 18 år samt hade eller hade haft ett förhållande med en kvinna under det senaste året.</p>	<p>Tvärsnittsstudie</p>	<p>Resultat visade att; identifiera sig som heterosexuell, högre nivåer av “relationsfusion”, mer erfarenhet av utsatthet för psykologisk aggression och att ha haft flera tidigare förhållanden med fysiskt aggression var förknippade med våldsutövande parrelationen.</p>	<p>Medel</p>
(37)	<p>Oliffe, J.L. Han, C. Maria, E.S. Lohan, M. Howard, T. Stewart, D.E. Macmillan, H.</p> <p>Gay men and intimate partner violence: A gender analysis.</p> <p>2014, Kanada</p>	<p>Syftet var att undersöka sambandet mellan maskuliniteter och våld i samkönade relationer bland homosexuella män.</p>	<p>Urvalet bestod av 14 homosexuella män som upplevt våld i samkönade relationer med en manlig partner.</p>	<p>Grounded theory, “constant comparative”</p>	<p>Resultaten visar en begränsning av mäns hälsa genom att idealisera hegemonisk maskulinitet och könsrelationer som heterosexuella. Resultatet belyser vikten av ett flertal homosexuella maskuliniteter och behovet av stödtjänster som kan överbrygga klyftan mellan manligt och kvinnligt samt mellan homosexuella och heterosexuella.</p>	<p>Medel/ Hög</p>

(38)	<p>Stephenson, R. Rentsch, C. Dalazar, L.F. Sullivan, P.S.</p> <p>Dyadic characteristics and intimate partner violence among men who have sex with men.</p> <p>2011, USA</p>	<p>Syftet var att undersöka sambandet mellan en viss typ av karaktärsdrag inom en tvåsam relation, tillfredsställelse i relationen samt situationshantering i samhället med våld i samkönade relationer mellan män.</p>	<p>Urvalet bestod av 528 MSM* som är över 18 år och har haft minst en manlig sexpartner under de senaste 12 månaderna och förtillfället hade en manlig sexpartner. Rekryterades i maj och juli 2010.</p>	Tvärsnittsstudie	<p>MSM* som rapporterade hög tillfredsställelse i sin relation var mindre sannolika att utöva eller utsättas för psykisk misshandel. MSM* som uppfattade stigmatisering av att vara i en samkönad relation var mindre sannolika att utöva eller utsättas för sexuellt våld.</p>	Medel
(39)	<p>Stephenson, R., Sato, K.N. Finneran, C.</p> <p>Dyadic, partner, and social network influences on intimate partner violence among male-male couples.</p> <p>2013, USA</p>	<p>Syftet var att undersöka hur karaktärsdrag i en tvåsam relation, skillnader i mellan partners samt storlek och komposition av sociala nätverk influerar fysiskt och sexuellt våld i relationen.</p>	<p>Urvalet består av 403 homo- och bisexuella män eller MSM*, 18 år och uppåt, med en huvudpartner i Atlanta, Georgia, som hade haft sex med en man de senaste sex månaderna. Rekryterade mellan september- december 2011.</p>	Tvärsnittsstudie	<p>Män var mer sannolika att rapportera sig som förövare om de hade annan etnicitet än sin partner. partners ålder var associerad med minskande rapportering av fysiskt våld. Sociala nätverk med många gayvänner var associerat med minskad rapportering av våld i relationen. Sociala nätverk som bestod av sexpartners eller vänner som inte "kommit ut" var associerat med ökad rapportering av att vara offer eller förövare.</p>	Medel
(43)	<p>Finneran, C Chard, A Sineath, C Sullivan, P Stephenson, R</p> <p>Intimate partner violence and social pressure among gay men in six countries</p>	<p>Undersöker rapportering av våld i samkönade relationer och associationer med socialt tryck; homofobisk diskriminering, internaliserad homofobi och heteronormativitet.</p>	<p>2,368 män, rekryterade under en period av 5-14 dagar, över 18 år, hade haft sex med en man det senaste året och indikerade intresse av män i sin Facebook-profil. Från USA, Kanada, Australien, Storbritannien, Sydafrika och Brasilien</p>	Tvärsnittsstudie	<p>"Klassiska" riskfaktorer för partnervåld; låg utbildning, droganvändning etc. korrelerar inte enhetligt över nationerna. Upplevelsen av någon form av heterosexism visade sig konsekvent som en faktor associerat med våld i samkönad relation i alla länder.</p>	Medel

	2012, USA, Canada, Australien, Storbritannien, Sydafrika, Brasilien					
(33)	Kelly B.C. Izienicki H Bimbi D.S. Parsons J.T. The Intersection of Mutual Partner Violence and Substance Use Among Urban Gays Lesbians and Bisexuals 2011, USA	Syftet är att uppskatta våld i samkönade relationer, särskilt ömsesidigt våld, och undersöka hur dessa beteenden relaterar till användning och missbruk av en variation droger.	1782 män och 418 kvinnor som identifierade sig som gay, bisexuella eller lesbiska i åldrar mellan 18-78 år. Insamlingen gjordes under GLB-events i New York och Los Angeles 2004	Tvärsnittsstudie	Hälften av de som identifierade sig som gay eller lesbisk hade upplevt någon typ av våld. Nästan en fjärdedel hade varit både offer och förövare. Användning av substanser var signifikant relaterat till partnervåld. De som upplevt ömsesidigt våld hade högre risk att rapportera substansanvändning. Alkohol var främst problem för kvinnor medan det hos män var olika typer av droger.	Medel
(42)	Eaton L Kaufman M Fuhrel A Cain D Cherry C Pope H Kalichman S.C. Examining Factors Co-Existing with Interpersonal Violence in Lesbian Relationships 2008, USA	Syftet var att undersöka korrelation mellan våld i samkönade relationer mellan kvinnor och faktorer såsom missbruk, riskbeteenden kring HIV /STI, hinder för att rapportera misshandel, och attityder som hämmar att söka socialt stöd. Dessutom analyserade undersökningen relationsrelaterade maktdynamik.	Homosexuella kvinnor som var eller hade varit i en relation med en annan kvinna de senaste 5 åren.	Tvärsnittsstudie	Resultat visade att maktobalans och ojämlikhet vid sexrelaterade beslut inom kvinnors samkönade relationer är förknippade med våld. Ytterligare fynd tyder på att en kombination av faktorer måste beaktas när man hanterar och arbetar med att minska risken för våld i samkönade relationer.	Hög

* Män som har sex med män

** Revised Conflict Tactics Scale

Hög	Medel	Hög/Medel	Medel/Låg	Låg
3	8	2	1	1

BILAGA 2

KVALITETSGRANSKNINGSMALLAR FÖR KVANTITATIVA STUDIER

Mall för kvalitetsgranskning av observationsstudier

Sammanfattande bedömning	Hög kvalitet	Medelhög kvalitet	Låg kvalitet
	☐	☐	☐

Författare: .....

Publiceringsår: .....

Titel: .....

Studiens exponeringsmått: .....

Studiens utfallsmått: .....

A1. Systematiska fel avseende selektion	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Var de personer som studerades rekryterade på likartat sätt?	☐	☐	☐	☐
b) Var de grupper som studerades sammansatta på ett tillräckligt likartat sätt, bortsett från exponeringen?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

A2. Systematiska fel avseende exponering	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Var omständigheterna utöver exponeringen desamma för de personer som studerades?	☐	☐	☐	☐
b) Har confounders hanterats på ett adekvat sätt?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Mallen fortsätter på nästa sida

A3. Systematiska fel avseende bedömning¹	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Var utfallsmåttet objektivt?	☐	☐	☐	☐
b) Var personerna som utvärderade utfallet opartiska för studiedeltagarnas exponeringsstatus?	☐	☐	☐	☐
c) Var utfallet definierat på lämpligt sätt?	☐	☐	☐	☐
d) Mättes utfallet på ett adekvat sätt?	☐	☐	☐	☐
e) Mättes utfallet med definierade mätmetoder?	☐	☐	☐	☐
f) Var mätmetoderna validerade?	☐	☐	☐	☐
g) Har variationer i exponering över tid tagits med i analysen?	☐	☐	☐	☐
h) Har utfallet mätts vid rimliga tidpunkter?	☐	☐	☐	☐
i) Har korrigering av obalanser i baslinjevariabler mellan grupper med olika exponering gjorts på ett adekvat sätt i den statistiska analysen?	☐	☐	☐	☐
j) I de fall flera observatörer medverkade – var överensstämelsen mellan observatörerna acceptabel?	☐	☐	☐	☐
k) Har studien tillämpat lämplig statistisk metod för rapporterad effekt/samband?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

A4. Systematiska fel avseende bortfall	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Beskrivs bortfallet?	☐	☐	☐	☐
b) Var bortfallets storlek balanserad mellan grupperna?	☐	☐	☐	☐
c) Var relevanta baslinjevariabler likartade för bortfallen bland de exponerade, respektive de oexponerade personerna?	☐	☐	☐	☐
d) Var den statistiska hanteringen av bortfallet adekvat?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Mallen fortsätter på nästa sida

---

¹ Bedömning ska göras per utfallsmått.

A5. Systematiska fel avseende rapportering	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Har utfallsmåttet mätts på något annat sätt än med självrapportering?	☐	☐	☐	☐
b) Har utfallsmåtten rapporterats på ett adekvat sätt?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Sammanvägd risk för systematiska fel	Oklar	Låg	Medelhög	Hög
A1) Systematiskt fel avseende selektion	☐	☐	☐	☐
A2) Systematiskt fel avseende exponering	☐	☐	☐	☐
A3) Systematiskt fel avseende bedömning	☐	☐	☐	☐
A4) Systematiskt fel avseende bortfall	☐	☐	☐	☐
A5) Systematiskt fel avseende rapportering	☐	☐	☐	☐
Sammanfattande bedömning av total risk för systematiska fel	Oklar ☐	Låg ☐	Medelhög ☐	Hög ☐
Kommentar:				

B. Intressekonflikter	Ja	Nej	Info saknas	Ej till-lämpligt
a) Är det låg risk att studiens resultat påverkades av intressekonflikter, baserat på de bindningar och jäv författarna uppger?	☐	☐	☐	☐
b) Är det låg risk att studiens resultat påverkades av en finansiär med ekonomiskt intresse i resultatet?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

C. Överförbarhet	Ja	Nej	Delvis	Ej till-lämpligt
a) Överensstämmer studiens sammanhang med den frågeställning SBU-rapporten avser?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Mallen fortsätter på nästa sida

D. Studiens design och statistik	Ja	Nej	Delvis	Ej till-lämpligt
a) Har studien ett adekvat studieupplägg för den frågeställning som undersöks?	☐	☐	☐	☐
b) Har studien ett sådant studieupplägg och ett sådant antal deltagare att tillräckligt hög statistisk styrka uppnås?	☐	☐	☐	☐
c) Visade studien ett högt samband (t ex OR <0,5 eller OR >2,0) mellan en (eller flera) faktorer i arbetsmiljön och depressionssymtom respektive symtom på utmattningssyndrom?	☐	☐	☐	☐
d) Visade studien ett mycket högt samband (t ex OR <0,2 eller OR >5,0) mellan en (eller flera) faktorer i arbetsmiljön och depressionssymtom respektive symtom på utmattningssyndrom?	☐	☐	☐	☐
e) Finns det stöd för dos-responssamband mellan exponering och utfall?	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

OR = Oddsquotient

Rating guide Murrey & Mobley 2009

1. Are representative sampling procedures (e.g., random selection, systematic sampling) used to select individual participants?
2. Are eligibility criteria for participation in the study specified?
3. Are exclusion criteria specified?
4. Does the study specify how participants' sexual orientation is measured or categorized?
5. Are partners within the same relationship either (a) not both included in the same sample or (b) paired in the analysis of the data?
6. Is the timing of data collection specified?
7. Is the methodology described in sufficient detail as to permit replication?
8. Are standardized, psychometrically sound (acceptable reliability and validity described in the text) assessment instruments utilized?
9. Is a control for social desirability used?
10. Is the study clear as to the type(s) of abuse measured within the study?
11. Are definitions of the types of abuse measured presented?
12. Are the conditions under which participants completed the surveys or participated in the research standardized?
13. Do the variables measured represent multiple levels (attitudinal, behavioral, and observational)?
14. Are appropriate statistical analyses used?
15. Are conclusions drawn appropriately?

Acceptable studies were those studies receiving at least 70% of the total possible points (i.e., at least 11 out of 15 points).

Adequate studies were those receiving between 40% and 69% of the total possible points (i.e., 6 to 10 out of 15 points).

Unacceptable studies were those whose total scores fell below 40% of the total possible points (i.e., 0 to 5 out of 15 points)

Bedömning:

KVALITETSGRANSKNINGSMALL FÖR KVALITATIVA STUDIER

Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups

No Item

Guide questions/description

Domain 1: Research team and reflexivity

Personal Characteristics

1. Interviewer/facilitator - Which author/s conducted the interview or focus group?
2. Credentials - What were the researcher's credentials? E.g. PhD, MD
3. Occupation - What was their occupation at the time of the study?
4. Gender - Was the researcher male or female?
5. Experience and training - What experience or training did the researcher have?

Relationship with participants

6. Relationship established - Was a relationship established prior to study commencement?
7. Participant knowledge of the interviewer- What did the participants know about the researcher? e.g. personal goals, reasons for doing the research
8. Interviewer characteristics - What characteristics were reported about the interviewer/facilitator? e.g. Bias, assumptions, reasons and interests in the research topic

Domain 2: study design

Theoretical framework

9. Methodological orientation and Theory- What methodological orientation was stated to underpin the study? e.g. grounded theory, discourse analysis, ethnography, phenomenology, content analysis

Participant selection

10. Sampling- How were participants selected? e.g. purposive, convenience, consecutive, snowball
11. Method of approach- How were participants approached? e.g. face-to-face, telephone, mail, email
12. Sample size- How many participants were in the study?
13. Non-participation- How many people refused to participate or dropped out? Reasons?

Setting

14. Setting of data collection- Where was the data collected? e.g. home, clinic, workplace
15. Presence of non-participants - Was anyone else present besides the participants and researchers?
16. Description of sample - What are the important characteristics of the sample? e.g. demographic data, date

Data collection

17. Interview guide - Were questions, prompts, guides provided by the authors? Was it pilot tested?
18. Repeat interviews- Were repeat interviews carried out? If yes, how many?
19. Audio/visual recording- Did the research use audio or visual recording to collect the data?
20. Field notes - Were field notes made during and/or after the interview or focus group?
21. Duration - What was the duration of the interviews or focus group?
22. Data saturation - Was data saturation discussed?
23. Transcripts returned - Were transcripts returned to participants for comment and/or correction?

Domain 3: analysis and findings

Data analysis

24. Number of data coders- How many data coders coded the data?
25. Description of the coding tree- Did authors provide a description of the coding tree?
26. Derivation of themes- Were themes identified in advance or derived from the data?
27. Software- What software, if applicable, was used to manage the data?
28. Participant checking- Did participants provide feedback on the findings?

Reporting

29. Quotations presented - Were participant quotations presented to illustrate the themes / findings? Was each quotation identified? e.g. participant number
30. Data and findings consistent- Was there consistency between the data presented and the findings?
31. Clarity of major themes- Were major themes clearly presented in the findings?
32. Clarity of minor themes- Is there a description of diverse cases or discussion of minor themes?